

Stichting het Utrechts Landschap
JAARVERSLAG 2020

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
BESTUURSVERSLAG	3
JAARREKENING	
Balans	46
Staat van baten en lasten	47
Kasstroomoverzicht	49
Toelichting op de balans	57
Toelichting op de staat van baten en lasten	65
Toelichting bezoldiging	74
Ondertekening jaarrekening door de Raad van Toezicht en de directie	77
OVERIGE GEGEVENS	
Vaststelling en goedkeuring jaarrekening	79
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	80
SPECIFICATIES	
Tabel toelichting bestedingen	83
Overzicht gemiddeld jaarlijks beleggingsrendement	84

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.²

BESTUURSVERSLAG 2020

VOORWOORD

Wat begon als een gewoon jaar, veranderde in maart in een jaar dat niet alleen de flexibiliteit van de natuur, maar ook die van onze medewerkers en vrijwilligers zwaar op de proef stelde. Meer mensen dan ooit genoten van onze natuurgebieden en landgoederen in de periodes van lockdown als gevolg van corona. De natuur zuchtte bij tijd en wijle onder zoveel druk, wat duidelijk maakte dat die in onze provincie veel meer ruimte nodig heeft. Tegelijkertijd leidde de grote waardering van zoveel meer mensen voor natuur tot een toename van de steun. Het aantal Beschermers overschrijdt voor het eerst in onze geschiedenis bijna de 30.000. Een fantastische, betrokken achterban en onmisbaar voor onze grote droom: meer natuur in Utrecht die voor altijd beschermd is.

Onze medewerkers en vrijwilligers hebben met enthousiasme en deskundigheid hun creativiteit ingezet voor natuur, landschap en erfgoed. Dat verdient veel respect. Ernstige droogte en een uitdijende deken van stikstof legden nog eens extra druk op de natuur. Over deze problemen voerden we vele (digitale) gesprekken die de komende jaren tot een actieve aanpak moeten leiden. Buiten ging het werk ook door: projecten voor de verbetering van de biodiversiteit werden succesvol afgerond, nieuwe opgestart. Het dagelijkse beheer werd binnen de mogelijkheden optimaal uitgevoerd. We bewezen binnen alle beperkingen een flexibele organisatie te zijn. De bijzondere omstandigheden beletten ons niet om met veel steun van Bedrijfsvrienden, fondsen en Beschermers nieuwe grond te verwerven zodat die voor altijd natuur blijft. Samen komen we er wel! Lees veel meer over onze activiteiten in 2020 in dit jaarverslag. We bereikten het mede dankzij onze trouwe achterban. Bedankt!

Saskia van Dockum
directeur-bestuurder

Voor identificatiedoeleinden

Publieksverslag

Een publieksverslag van de activiteiten in 2020 vindt u op: www.utrechtslandschap.nl

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.³

BELANGRIJKE THEMA'S IN 2020: DROOGTE EN BEZOEKERSDRUKTE

Droogte

Voor het derde achtereenvolgende jaar kampten we in het voorjaar en de zomer met een fors neerslagtekort. Hoewel het behoorlijk veel regende afgelopen najaar, is dat tekort nog altijd niet aangevuld.

Het voorjaar begon extreem droog in Nederland. April en mei waren de droogste ooit, sinds er in 1906 wordt gemeten. Het lijkt een trend: volgens het KNMI zijn de maanden april en mei de laatste vijftig jaar bijna de helft droger geworden dan daarvoor.

Dit komt niet zozeer door minder neerslag (daarin veranderde in die vijftig jaar niet zo heel veel), maar door meer verdamping: meer zonuren, minder bewolking, stijgende temperaturen. Bovendien is de bodem minder goed in staat water vast te houden, doordat de intensievere landbouw met zware machines de bodem verdicht. Ook is het waterbeheer in Nederland nog steeds vooral gericht op afvoer van water. Door het kunstmatig laag houden van het waterpeil kan het land eerder en langer bewerkt worden. Daardoor verdrogen omliggende gebieden verder.

Wanneer het voorjaar droog is, zakt het grondwaterpeil en loopt de natuur een achterstand op voor de zomer. In dat jaargetijde is verdamping van water door de warmte en door bomen- en plantengroei het hoogst. Gevolg: het grondwaterpeil zakt nog verder, wat weer tot verdere verdroging leidt.

Dit heeft gevolgen voor de natuur, maar ook voor historische landgoederen en gebouwen. Samen met andere partijen proberen we hier oplossingen voor te vinden.

Gevolgen natuur

In de natuur leggen planten- en diersoorten die van water houden het loodje, onder meer door het droogvallen van beken. Ook bij de populaties van verschillende soorten vlinders en libellen zien we de gevolgen van de droogte. Sommige boomsoorten hebben het behoorlijk te verduren als gevolg van de extreem droge en hete zomer. Dit jaar was dat goed zichtbaar bij de fijnspaar, waar het probleem versneld is door de aantasting van de letterzetterkever. In het Zeisterbos zien we massaal afstervende lariksen, douglassen en grove dennen. Ook veel eiken en beuken hebben het zwaar: ze zitten steeds vaker slecht in het blad of sterven af. Daardoor kunnen zware takken afbreken, met alle mogelijke gevolgen van dien. Op veel plekken vallen monumentale woudreuzen weg, en dat is eeuwig zonde.

Gevolgen erfgoed

De droogte heeft ook gevolgen voor het cultureel erfgoed. Kastelen en landgoederen lopen blijvende schade op aan historische beplanting en gebouwen. Door droogvallende grachten komt de fundering van gebouwen in aanraking met de buitenlucht. Dat zorgt voor scheuren en verzakkingen. Ook beken en bronnen die niet meer stromen en vijvers die droogvallen zorgen voor ernstige schade. Een van de monumentale kastelen waar de droogteschade gevolgen heeft, is Kasteel Renswoude. In overleg met het waterschap wordt extra water ingelaten om het waterpeil op niveau te houden.

Voor identificatie doeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.⁴

Oplossingen

Pilot waterbeheer

De meeste natuurgebieden van Utrechts Landschap vallen onder het waterschap Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden. In 2020 is op bestuurlijk niveau gesproken over de mogelijke maatregelen om waterbeheer en natuurbeheer meer in evenwicht te brengen. Daarom start Utrechts Landschap een pilot met waterbeheerplannen per gebied, gebaseerd op een algemene waterbeheervisie. Waar het waterschap vroeger de nadruk legde op een efficiënte waterafvoer, zoeken we nu samen een goede balans tussen waterbeheer, waterberging en natuurbescherming.

Kennisprogramma Klimaatbestendige Aanpak

Utrechts Landschap participeert in het kennisprogramma Klimaatbestendige Aanpak. Daarin wordt gemonitord wat de effecten van klimaatverandering zijn op historisch groen. We onderzoeken vervolgens in proeftuinen welke maatregelen je in een monumentale omgeving kunt nemen om het waardevolle historische groen te behouden. In de proeftuin 'Klimaatrobuust watersysteem Zeisterbos' combineren we inzichten en toepassingen uit het verleden met hedendaagse mogelijkheden. Zoals de waterhuishouding onderzoeken met behulp van oude kaarten, het gebruiken van beschikbaar water uit het omliggend stedelijk gebied, maar ook experimenteren met nieuwe beplantingstechnieken.

Blauwe Agenda voor de Heuvelrug

Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug, provincie Utrecht, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Waterschap Vallei en Veluwe, Vitens, de Utrechtse gemeenten en terreineigenaren hebben in 2020 de handen ineen geslagen voor een Blauwe Agenda voor de Heuvelrug. Doel is om een robuust en toekomstbestendig watersysteem voor de Heuvelrug. Meer hierover onder 'Samenwerking'.

Bosbeheer

Bossen met veel bomen van dezelfde soort zijn veel kwetsbaarder voor ziekten en plagen. Het bosbeheer van Utrechts Landschap is er daarom sinds jaar en dag op gericht om de monoculturen geleidelijk om te vormen tot een gevarieerder bos met hogere biodiversiteit en meer inheemse soorten. Daarom planten we jaarlijks vele duizenden bomen en struiken in bestaand bos. Daardoor zijn deze bossen weerbaarder en gezonder, maar ook beter bestand tegen klimaatverandering en verdroging. Naast dit bestaande beheer zetten we in op het aanplanten van zogenaamde klimaatbestendige bossen. Onder andere op Bornia is het afgelopen jaar veel nieuw bos aangeplant.

Beheer landgoederen

Om de bodem weerbaarder te maken tegen verdroging wordt met name op de landgoederen (extra) bladcompost aangebracht langs lanen en heggen. In het afgelopen jaar zijn met name op Houdringe en Hoog Beek en Royen extra maatregelen getroffen.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.⁵

Toename bezoekers

Toen het kabinet in maart besloot dat vanwege het coronavirus iedereen zoveel mogelijk thuis moest werken en scholen dicht gingen, zagen de boswachters van Utrechts Landschap het al snel drukker worden in onze natuurgebieden. Ook uit Google Statistics blijkt dat het bezoek aan natuurgebieden in 2020 met gemiddeld 30 procent toenam. Dat de natuur voor veel mensen ontspanning biedt in tijden van corona, is positief te noemen. Het laat goed zien wat de waarde van natuur voor de mens is.

Verstoring

Helaas had de toegenomen drukte ook een keerzijde; overvolle parkeerplaatsen, incidenten tussen bezoekers en extra afval in de natuurgebieden. Onze vaste bezoekers zijn doorgaans bekend met de gebieden, de kwetsbaarheid en de geldende openstellingsregels. Maar gedurende de lockdown trok ook een nieuw publiek de natuur in. Groepen sporters, recreanten en jongeren zochten ontspanning en vertier in de natuurgebieden.

Dit had extra drukte tot gevolg. Ook bleek een grote groep nieuwe bezoekers onvoldoende bekend te zijn met de regels en de kwetsbaarheid van de natuurgebieden, wat kan leiden tot verstoring van de natuur en irritatie tussen recreanten onderling.

Tijdelijke afsluiting

Samen met partners binnen de veiligheidsregio is intensief overlegd welke maatregelen getroffen konden worden om de drukte beheersbaar te houden. In enkele gevallen hebben gemeentes bij onze gebieden parkeerplaatsen afgesloten en verkeersregelaars ingezet.

De Blauwe Kamer en het begrazingsgebied van Heidestein werden als gevolg van de enorme drukte tijdens het broedseizoen tijdelijk afgesloten voor publiek. Een positieve bijkomstigheid van die afsluiting was dat vogels begonnen te broeden op en langs de wandelpaden waar normaliter bezoekers lopen.

Toekomst

De coronapandemie heeft een ontwikkeling versneld die al langere tijd zichtbaar is: de herwaardering van de Nederlandse natuur. Door corona is 2020 een exceptioneel jaar, maar hoe dan ook zal de recreatiedruk op onze natuur toenemen. We moeten op zoek naar mogelijkheden om die druk op te vangen. Dat vraagt om meer ruimte voor de natuur, meer groene recreatiegebieden en creatieve oplossingen om drukte beter te spreiden.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.⁶

NATUUR

Voor altijd beschermd

Ruimte in de provincie Utrecht is schaars. De beste manier om natuur veilig te stellen, is door er eigenaar van te worden. Daar werkt Utrechts Landschap al sinds 1927 met succes aan. Inmiddels beheren we 5821 hectare natuur, waarvan we 5609 in eigendom hebben. In 2020 konden we dankzij de steun van onze Beschermers, fondsen en legaten ongeveer 47 hectare natuur aan ons bezit toevoegen.

Polder Rietveld bij Woerden

In het voorjaar van 2020 kocht Utrechts Landschap in de polder Rietveld bij Woerden een weidevogelgebied van ruim 41 hectare aan. Zo kan dit voor altijd natuur kan blijven.

Hooge Land in Maarssen

Dankzij een schenking van de heer Spelt zijn we eigenaar geworden van een weiland in de dorpskern van Maarssen. Het gaat om een perceel van 2 hectare, tussen de Diependaalsedijk, Klokjeslaan en Vondelstraat. Het weiland, ook wel het Hooge Land genoemd, is cultuurhistorisch van groot belang. Utrechts Landschap gaat de komende tijd bekijken hoe het weiland beheerd gaat worden.

Uiterwaarden Nederrijn

We zijn in 2020 eigenaar geworden van 2 hectare natuur in de Elsterbuitenwaard (Rhenen) en Lunenburgerwaard (ten oosten van Wijk bij Duurstede). Hiermee hebben we weer een stap gezet in het verbinden van riviernatuur langs de Nederrijn.

Beheer: behoud en verbetering kwaliteit

Bossen

Stameren en Hoog Moersbergen: werken aan een gezonder bos

Utrechts Landschap is gestart met boswerkzaamheden op Stameren en Hoog Moersbergen. Het bos wordt uitgedund om de variatie en soortenrijkdom in het bos te verhogen. Op de open plekken planten we in 2021 inheemse loofbomen. In het verleden zijn hier productiebossen aangeplant met veelal naaldbomen die van nature niet in Nederland voorkomen, allemaal van min of meer gelijke leeftijd. Deze bossen zijn minder soortenrijk dan inheemse loofbossen. Ook is het inheemse loofbos beter bestand tegen klimaatverandering, dus we werken hiermee aan een gezond bos voor de lange termijn.

We geven speciaal aandacht aan de bosbodem, die last heeft van verzuring door te veel stikstof. Bomen met goed verteerbaar strooisel helpen daartegen: hun wortels nemen mineralen op, en via de afgevallen bladeren komen die in het strooisel terecht. Als dat goed verteert, wordt de bodem minder zuur. Daarom planten we na dunningen op kleine schaal boomsoorten aan met goed verteerbaar strooisel, zoals winterlinde en boswilg.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Om de veiligheid van bezoekers te waarborgen zijn er ook bomen langs paden gesnoeid of verwijderd.

Voor aanvang van de boswerkzaamheden is een excursie voor omwonenden georganiseerd. Naast uitgebreide uitleg over de werkzaamheden, gaven we belangstellenden een mini-workshop bessen (markeren van bomen die gekapt moeten worden) om meer kennis op te doen van de keuzes die we maken bij het beheer van dit gebied.

Breeveen: bosdunning

Op Breeveen was de grens tussen bos en heide oorspronkelijk vrij hard. Daarom werd een kleine bosdunning uitgevoerd om een geleidelijker overgang te maken. Zo ontstaat een open bos met meer struweelsoorten, geschikt voor specifieke planten, zoogdieren en reptielen als de hazelworm en levendbarende hagedissen. Dit open maken gebeurt gefaseerd en heel rustig over meerdere jaren zodat dit niet ten koste gaat van bestaande natuurwaarden en voor het oog nauwelijks opvalt.

Birkhoven: extra maatregelen vanwege afsterven fijnsparren.

De afgelopen zomers is het extreem droog geweest. Hierdoor is het immuunsysteem van met name de fijnsparren ernstig aangetast. Dit maakt de toch al verzwakte bomen heel vatbaar voor schadelijke insecten als de letterzetter (een keversoort). Daardoor zijn veel fijnsparren afgestorven.

Buiten wegen en paden zijn dode bomen geen enkel probleem en zelfs van toegevoegde waarde voor de natuur; hier hebben spechten en tientallen andere dieren, insecten en schimmels enorm veel plezier van.

Op Birkhoven, waar veel mensen genieten van de natuur, leverden staande dode bomen naast wegen en paden gevaarlijke situaties op. Om die reden hebben we enkele fijnsparren moeten vellen.

Open landschap

Begrazing met schapen

Schapen trekken door de verschillende natuurgebieden om gras en opslag weg te grazen. Op die manier helpen ze bij het beheer van de natuurgebieden. Zonder de schapen zou de heide dichtgroeien. Vooral door de neerslag van stikstof groeien grassen extra snel en verdringen daarmee de heide. Struikgewassen en vervolgens bomen zouden kans krijgen om door te groeien om uiteindelijk bos te vormen. Zo zijn op veel plaatsen in Nederland de heidevelden en zandverstuivingen verdwenen. Naast het openhouden van de hei, verspreiden de schapen door het rondtrekken van gebied naar gebied ook zaden en beestjes uit deze ecosystemen over het landschap.

Utrechts Landschap kiest er bewust voor de zogenaamde natte en droge heide, zandverstuivingen en droog schraalland, in totaal zo'n 545 hectare, in stand te houden door schapenbegrazing. Deze natuurtypes bieden onder andere ruimte aan vele (korst)mossen, reptielen, insecten en vogels. En natuurlijk is het een prachtig gezicht als de heide in augustus en september bloeit. Twee grote kudde worden jaarrond ingezet om deze gebieden te begrazen.

Voor identificatiedoeleinden

Heideverjonging

Ondanks de droogte van de afgelopen jaren, waarbij veel heide dood ging, stond de dopheide van Breeveen volop te bloeien deze zomer. Dit heeft ertoe geleid dat het heideblauwtje in groten getale te zien was. Het heideblauwtje komt bijna enkel voor in vegetaties met gewone dophei.

Ook op de Plantage Willem III bleek dat de heideverjonging erg goed aansloeg met als extraatje dat het vol zat met klein warkruid. Een echte mooie jonge heide in pionierstadium dus. Deze mooie resultaten gaan hand in hand met de gescheperde schaapskuddes van Treeker Wissel en Grebbeveld Schapen &zo die elk jaar zorgvuldig en in overleg met de boswachters de heide begrazen.

Struweelaanleg voor geleidelijke bosrand

Op de Utrechtse Heuvelrug liggen veel overgangen tussen bos en open ruimtes zoals droog schraalland, kruiden- en faunarijk grasland en natuurakkers. Nu zijn die nog vaak 'hard'. Geleidelijke overgangen in de vorm van struweel zijn echter van groot belang voor (struweel)vogels (onder andere grauwe klauwier, roodborsttapuit en geelgors), insecten (wilde bijen, dag- en nachtvlinders, zweefvliegen), reptielen en kleine zoogdieren.

Daarom hebben we in 2020 bijna 3 kilometer struweel aangelegd in vijf gebieden op de noordelijke Heuvelrug: Noordhout, Bornia-Heidestein, De Paltz, Kozakkenput, Willem Arntzbos. Dit struweel bestaat uit hazelaar, Spaanse aak en boswilg aan de boszijde, terwijl aan de zijde van de open ruimte vooral stekelstruiken zijn aangeplant: meidoorn, hondsroos en egelantier. In totaal hebben we circa 18.000 wilde, autochtone struiken aangeplant. Het project is medegefinancierd door de Subsidie Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap en Nationale Postcode Loterij.

Hoge Ginkel: uitbreiding leefgebied nachtzwaluw

Op de Hoge Ginkel gaat het zo goed met de nachtzwaluw dat we het leefgebied van deze bijzondere grondbroeder verder willen uitbreiden. In december is daarom begonnen met het afzetten van ongeveer 1,5 hectare jong bos om heide meer kans te geven.

Heidestein-Bornia: herstel bos- en heidelandschap

Om de Utrechtse biodiversiteit te versterken is het soms noodzakelijk bos om te vormen naar open ruimte. Dit doen we alleen op heel kansrijke plekken, waar omvorming daadwerkelijk resulteert in een hoge biodiversiteit en waar het niet ten koste gaat van waardevol bos. Op Heidestein-Bornia deed zich de unieke kans voor een samenhangend heidelandschap te ontwikkelen, met voldoende ruimte, rust en voedsel voor zeldzame dieren en planten. In 2020 hebben we de uitvoering van de laatste fase afgerond: 12 hectare jong en soortenarm bos op een verstoorde bodem is omgevormd naar soortenrijke heide en een natuurakker.

Tegelijk hebben we de biodiversiteit van bestaand bos verhoogd. In 20 hectare bos hebben we ruim 8000 bomen met goed verteerbaar strooisel aangeplant. Het bos wordt daardoor soortenrijker en de verzuring van de bosbodem vermindert. Het resultaat: een weerbaarder bos tegen klimaatverandering. Het project is medegefinancierd door de Subsidie Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap en de Nationale Postcode Loterij.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.⁹

Plassen en uiterwaarden

Hooge Kampse Plas: afronding herinrichting

In 2003 is besloten om de voormalige zandafgraving en stortplaats Hooge Kampse Plas om te vormen tot een prachtige omgeving voor natuur en recreatie. In 2010 is begonnen om de vervuilde sliblaag af te dekken, is de plas ondieper gemaakt en zijn enkele eilandjes aangelegd. Zo is er ruim 1,3 miljoen m³ grond en waterbodem aangebracht. In 2020 is dit grote project na 10 jaar afgerond.

Het project zal een positieve invloed hebben op de bestaande natuurwaarden rondom de plas. Op de slikkige eilanden kunnen vogels zoals grutto, tureluur en scholekster hun voedsel zoeken. In het overjarige rietmoeras kunnen dieren als de zeldzame roerdomp zich verschuilen en het ondiepe water biedt ruimte aan paaiende vissen. Het vogelkijkscherm biedt wandelaars en fietsers de gelegenheid om te speuren naar de vele vogelsoorten, bijvoorbeeld ijsvogel, blauwborst, kleine karekiet, oeverzwaluw en allerlei foeragerende watervogels.

Sandenburgerwaard: afronding herinrichting

Eind 2020 is de natuurinrichting voltooid van de Sandenburgerwaard, een uiterwaard van de Nederrijn ten oosten van Wijk bij Duurstede. Dit Natura2000-gebied grenst aan de Lunenburgerwaard/Gravenbol. Daar hebben we samen met de provincie, gemeente en Rijkswaterstaat een inrichtingsplan voor gemaakt. Utrechts Landschap heeft samen met K3Delta het inrichtingsplan uitgevoerd, waarbij de (te) voedselrijke kleilaag is verwijderd en een geul is aangelegd waardoor er nu stroomdalgraslanden en soortenrijk moeras kunnen ontstaan. Ook is er in het gebied een oeverzwaluwwand gemaakt. De waardevolle oude kleiputjes zijn behouden. Wulpen hebben dit stukje nieuwe natuur inmiddels al ontdekt.

Juliusput: ontwikkelen vooroevers

In de Juliusput bij Stoutenburg kregen riet en andere oeverplanten weinig kans om tot ontwikkeling te komen, door de hoge golven bij harde wind. Voor meer natuurwaarden en een hogere visstand is parallel aan de noord- en oostoever circa 200 meter vooroever aangelegd, bestaande uit palen met daartussen wilgenbossen. Deze staan op circa 10 meter vanuit de kant en breken de golven. Deze vooroevers dragen bij aan de ontwikkeling van luwe zones met meer planten.

Ook liggen er zogeheten drijvende eilanden waardoor de oevers natuur meer kans krijgt om tot ontwikkeling te komen. De eilanden hebben een omvang van circa 25 bij 25 meter en bestaan uit bomen en takkenbossen die op de oever zijn weggesnoeid. Deze worden tot circa acht meter diepte afgezonken. De eilanden worden gemarkeerd door beklede drijvers waarop oevervegetatie groeit.

Hengelsportvereniging Club der Honderd is betrokken bij het ontwikkelen van dit plan en helpt bij de werkzaamheden en zorgt samen met Utrechts Landschap voor het onderhoud van de plas. De uitvoering van het project is mede mogelijk gemaakt door een bijdrage van Waterschap Vallei en Veluwe.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

De Bunzing: ontwikkeling nat schraalland

In het natuurgebied De Bunzing bij Zeist deed de kans zich voor om de natuur fors te herstellen. Van oorsprong is dit een nat gebied onder invloed van schoon grondwater op de overgang van de Utrechtse Heuvelrug naar het Kromme Rijngebied.

Door intensief landbouwgebruik is de bovengrond veel te voedselrijk voor zeldzame planten en dieren. Door verdroging zijn de grondwaterstanden bovendien een stuk lager dan vroeger. Toch blijken er grote kansen te liggen voor bloemrijke graslanden met onder andere orchideeën (dotterbloemhooilanden). Het is dan wel noodzakelijk om de voedselrijke bovengrond af te graven. Daarmee komt de vegetatie ook dicht bij het grondwater.

Daarom hebben we najaar 2020 ruim 6 hectare voedselrijk grasland 30 tot 40 centimeter afgegraven. Daarnaast zijn enkele poelen en laagtes aangelegd. De grond is direct afgevoerd. De afgegraven percelen zijn deels ingezaaid met hooi uit goed ontwikkelde terreinen, omdat zaad van veel zeldzame soorten ontbreekt. Het project is medegefinancierd door de Subsidie Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap en de Nationale Postcode Loterij.

Verbinden gebieden

Aanleg faunapassages: Biltse Rading en Utrechtseweg

Afgelopen jaar zijn de laatste twee hindernissen in de grote ecologische verbinding tussen het Kromme Rijngebied en het Noorderpark opgelost: de Utrechtseweg (N237) en de Biltse Rading. De gemeenten Utrecht en De Bilt, provincie Utrecht en Utrechts Landschap hebben er samen voor gezorgd dat er twee nieuwe faunatunnels zijn aangelegd. Op deze verbindingroute zijn in het verleden al veel andere faunapassages gerealiseerd, zoals het grote 'wildviaduct A28' bij Oostbroek, de faunatunnel onder de Universiteitsweg en diverse dassentunnels.

De nieuwe tunnels zijn onder meer geschikt voor de ree, ringslang, das, kleine zoogdieren en amfibieën. Voor vleermuizen zijn er speciale voorzieningen gemaakt. De gemeente Utrecht is gestart met monitoring van de faunapassage bij de Biltse Rading.

Omgeving faunapassages

Tussen de twee nieuwe faunapassages in ligt de Voorveldse Polder. In het westelijke deel van deze polder vindt in 2021 in samenwerking met de provincie Utrecht natuurontwikkeling plaats. Door de hoge grondwaterstanden liggen hier prachtige kansen voor de ontwikkeling van nat schraalland: bloemrijk grasland met veel orchideeën. Om die ontwikkeling mogelijk te maken, wordt de voedselrijke bovengrond afgegraven.

Daarnaast heeft de gemeente De Bilt het initiatief genomen voor het opstellen van het Gebiedsplan Voorveldse polder, waarin bewoners, lokale stakeholders en ook Utrechts Landschap hebben meegedacht. In het plan is veel aandacht voor versterking van natuur en landschap; op deze manier komen alle lijntjes mooi samen en versterken de natuurprojecten elkaar.

Zanderij Maarn: nieuwe paaltjes paddenscherm voor veilige oversteek

Al tien jaar lang zetten gedreven vrijwilligers van de werkgroep Maarn-Maarsbergen-Natuurlijk (MMN) in het voorjaar tussen de drie- en vijfduizend padden over bij Zanderij Maarn. De palen van het oude paddenscherm waren echter verrot. Daarom hebben de

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

vrijwilligers maar liefst 450 houten paaltjes van het oude, verrotte paddenscherm vervangen door gerecyclede kunststof paaltjes. Aan de boskant van het paddenscherm zijn emmers ingegraven, hier vallen de padden in tijdens de paddentrek. In de vroege ochtend en late avond worden de padden en salamanders vervolgens door de vrijwilligers overgezet naar de overkant van de weg, die voor padden levensbedreigend is.

Afounding Lizard Lane

De inrichting van de Lizard Lane (een heidecorridor tussen Park Vliegbasis Soesterberg, waterwinlocatie Soestduinen en de Vlasakkers) is in 2019 afgerond. De officiële opening stond gepland in het voorjaar van 2020, maar kon vanwege de coronabeperkingen helaas niet doorgaan. De opening is uitgesteld naar najaar 2021. Wel is in 2020 heideplagsel van de vliegbasis opgebracht, zodat tijdens de opening hopelijk de eerste heideplantjes bloeien. Ondertussen is ook het project financieel afgerond en goedgekeurd door de accountant. Eind 2020 is het beheer van Utrechts Landschap overgedragen aan Vitens.

Bestrijding exoten

De problematiek van invasieve exoten die het landschap schaden en de biodiversiteit bedreigen, is al decennialang een punt van zorg. De provincie Utrecht bracht op 8 januari 2019 een Programma Invasieve Exoten Provincie Utrecht naar buiten voor 2019-2020.

Naast de Aziatische duizendknoop wordt actief de bestrijding van andere invasieve exoten opgepakt, zoals de reuzenberenklauw, de watercrassula, grote waternavel en de reuzenspringbalsemien.

Aziatische duizendknoop

Utrechts Landschap wil de inventarisatie en bestrijding van de Aziatische duizendknoop structureel aanpakken. Utrechts Landschap zette in 2018 een veldonderzoek op om het probleem te inventariseren. Welke soorten groeien er in de terreinen van Utrechts Landschap en hoeveel? In 2019 is een afwegingskader opgesteld voor gerichte bestrijding. Samen met de provincie werd in 2020 een eerste pilot gestart voor de bestrijding van Aziatische duizendknoop bij de Zanderij Maarn.

Bestrijding en uiteindelijk eliminatie van de Aziatische duizendknoop kost veel tijd en geld. Omdat Utrechts Landschap nooit bestrijdingsmiddelen inzet, moet de grond afgegraven en gezeefd worden. Daarna moeten nog circa zes jaar lang plantenresten uitgestoken, gemaaid en afgevoerd worden. Eind 2020 hebben we hiervoor subsidie aangevraagd bij de provincie voor de locaties die de biodiversiteit het meest bedreigen. Als deze wordt toegekend, kunnen we overgaan tot grootschalige bestrijding.

Reuzenspringbalsemien Amerongse Bovenpolder

Terreinmedewerkers en vrijwilligers hebben in 2020 in het afgesloten moerasgebied van de Amerongse Bovenpolder de woekerende reuzenspringbalsemien bestreden.

Grote waternavel landgoed Oostbroek

In 2020 troffen we op landgoed Oostbroek grote waternavel aan, een zeer snelgroeiende drijvende waterplant uit Noord-Amerika. Het vormt al snel een dik tapijt op het water (tot 30

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

centimeter dikke 'drijftillen'). Niet alleen verdringt het zo andere plantensoorten, maar ook neemt de hoeveelheid zuurstof in het water snel af. Daardoor vormt het een bedreiging voor vissen, amfibieën, andere waterdieren en waterplanten.

Bestrijding van grote waternavel is de verantwoordelijkheid van het waterschap (Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden). Daar moeten we ook altijd melden als we de waterplant aantreffen. Utrechts Landschap heeft in goed overleg met het waterschap echter niet op maatregelen gewacht, maar is meteen met vrijwilligers de exoot gaan verwijderen om verdere uitwas te voorkomen.

Beheer: meten en evalueren

Monitoring 2020

Om te zien hoe de natuur zich ontwikkelt, vinden in onze gebieden regelmatig onderzoeken, tellingen en inventarisaties plaats van planten en dieren. Een greep:

Onderzoek naar de effecten sinusbeheer

We willen graag meer, en meer verschillende insecten in onze graslanden. Dit kan door gefaseerd maaibeheer, bijvoorbeeld sinusbeheer. Hierbij werken we met slingerende maaipaden, die variëren in ruimte en tijd. Per maaibeurt laten we zo'n 40% van de vegetatie staan. Sinds 2019 passen we deze beheervorm toe in drie graslanden op Beerschoten, Wulperhorst en De Breul. Om de effecten van deze maatregel te bepalen deed Bureau Waardenburg in 2019 een nulmeting, waarbij ze dagvlinders, wilde bijen, sprinkhanen en flora onderzochten op zowel percelen met sinusbeheer als regulier beheerde percelen. In 2020 deed Waardenburg vervolgonderzoek. In 2019 en 2020 leverde dit onverwachts leuke vondsten op, waaronder geelsprietdikkopjes (een bedreigde graslandvlinder), moerassprinkhanen, grote veldhommels, klokjesdikpoten, de grijze bisschopsmuts (een bedreigde mossoort), het hondsviooltje (een kenmerkende soort van droog schraalland) en de akkerboterbloem. Die laatste soort is ernstig bedreigd en komt normaal in wintergraanakkers voor. Na twee jaar sinusbeheer is het nog te vroeg om conclusies te trekken. Het onderzoek wordt over twee jaar herhaald.

Onderzoek akkers

Tientallen soorten akkerplanten zijn in Utrecht uitgestorven of zeer zeldzaam geworden. Om het tij te keren hebben we vanaf 2015 acht 'pleegakkertjes' aangelegd, in samenwerking met Natuurbalans Limes Divergens en het Louis Bolk Instituut. Dit is gebeurd in de natuurgebieden Beerschoten, Houdringe, Wulperhorst en Niënhof. Een pleegakker is circa 0,5 hectare groot en vormt onderdeel van een grotere bestaande akker. We hebben er de afgelopen jaren tientallen plantensoorten geïntroduceerd die niet of nauwelijks meer in onze akkers voorkwamen. Daarnaast pasten we het beheer (bodembewerking en bemesting) aan. Op termijn fungeren deze akkers als bron voor andere natuurakkers in Utrecht. In 2020 is het project afgerond.

Jaarlijks zijn de akkers geïnventariseerd en is het beheer besproken. Na 5 jaar stemmen de resultaten hoopvol. De afgelopen 5 jaar zijn van de 31 geïntroduceerde soorten 25 waargenomen. 19 bedreigde soorten komen nu verspreid voor in de akkers en vormen levensvatbare populaties.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Naast flora zijn onze akkers ook van groot belang voor fauna. Samen met Grauwe Kiekendief Kenniscentrum Akkervogels hebben we in 2019 een onderzoeksproject opgestart voor een grotere insectenrijkdom en daarmee vogelrijkdom in onze akkers in het Willem Arntzbos en op Noordhout. Een van de manieren is het toepassen van strokenteelt: meerdere gewassen geteeld in stroken. Het onderzoek van 2020 loopt nog door in de winter 2020/21. De gegevens worden in de loop van 2021 gepubliceerd.

Zanderij Maarn: flora- en fauna-inventarisatie

De Zanderij Maarn is ontstaan als gevolg van zandwinning in de 19^e en 20^e eeuw voor de aanleg van de spoorlijn Utrecht-Arnhem. In 2020 heeft Bureau Waardenburg het gebied geïnventariseerd op flora en fauna. Een greep uit de bijzondere plantensoorten: rond wintergroen (zeldzaam in Utrecht), slangenkruid en melige toorts. Een groot deel van het grasland bestaat uit korstmossenrijk schraalland. De plas heeft een grote aantrekkingskracht op libellen. Bijzonder voor het gebied zijn de populaties kanaaljuffer en plasrombout. In 2020 werden voor het eerst de zuidelijke keizerlibel en sierlijke witsnuitlibel gevonden. Ook de hazelworm en poelkikker werden voor het eerst waargenomen. Daarnaast zijn er tientallen ringslangen gevonden. Bijzonder was de waarneming van 15 jonge ringslangen bij elkaar onder één tapijtegelt van 50 bij 50 cm groot. Door de vele gradiënten en aanwezigheid van een plas is de broedvogelbevolking divers met (van nat naar droog) de ijsvogel, waterral, Cetti's zanger, spotvogel, matkop, roodborsttapuit en boomleeuwerik.

Uiterwaarden en Kromme Rijngebied

In 2020 inventariseerde Courbois Flora & Fauna Expert vijf van onze natuurgebieden op wisselende soortgroepen. Dit gebeurde in de Everdinger Waarden, de Blauwe Kamer, Blikkenburg, De Waai en De Woerd. Bijzonder was de vondst van roodrandzandbij in De Woerd, een bedreigde soort die tot voor kort grotendeels beperkt was tot de Biesbosch. Dat deze soort ook voorkomt in de Everdinger Waarden was al bekend. De ogentroostdikpoot (ook een wilde bij) heeft na een opmars vanuit het westen nu ook de meest oostelijke Utrechtse uiterwaard, de Blauwe Kamer, bereikt. Zoals veel begraasde uiterwaarden is de Blauwe Kamer rijk aan rode ogentroost, de waardplant van deze bij. De dichtheid aan Cetti's zanger in de Everdinger Waarden was met 13 territoria erg hoog. Sowieso is deze uiterwaard rijk aan zangers. Niet voor niets voelt de koekoek zich hier thuis. Bijzonder was de zeer zeldzame distelbremraap bij De Woerd, naast de klavervreter nu de tweede soort bremraap die hier voorkomt.

Everdinger Waarden

De bloemenrijkdom van de Everdingerwaard bleef ook in 2020 onverminderd groot. De florakartering door Dick Kerkhof leverde weer tal van zeldzame soorten op. De natte schraallanden zijn bijzonder rijk aan orchideeën, de teller staat inmiddels op acht soorten en meerdere kruisingen. In deze uiterwaard zijn veel planten en mossen aanwezig die thuishoren in kalkmoerassen, een zeldzaam vegetatietype. Het gaat onder ander om planten als de moeraswespenorchis, vleeskleurige orchis, grote keverorchis, moeraskartelblad, geelhartje, zeegroene zegge en rond wintergroen. Langs het moeras is de zeer zeldzame stekende bie aanwezig, terwijl op iets hogere plekken de bijenorchis en hondskruid voorkomen. Bijzonder was de vondst van de wilde kievitsbloem.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.¹⁴

Wilde bijen

Sinds 2002 inventariseert Van den Bijtel Ecologisch Onderzoek wilde bijen in de provincie Utrecht. Meer dan 36.000 waarnemingen van meer dan 200 soorten bijen en hommels zijn sindsdien vastgelegd. Twee derde van al die waarnemingen is gedaan in terreinen van Utrechts Landschap. Vaak in opdracht, maar ook heel vaak op vrijwillige basis. Ruim een kwart van alle gedetermineerde soorten staat op de Rode Lijst. Een van de absolute topgebieden is Park Vliegbasis Soesterberg, sowieso het bolwerk van biodiversiteit op de Utrechtse Heuvelrug. In 2020 hebben wij deze schat aan gegevens in de NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna) ingevoerd. Daarmee is deze waardevolle kennis voor een groter publiek ontsloten.

Beheerplannen en kwaliteitstoetsen

Eens per zes jaar beoordelen we of de natuurdoelen uit onze beheerplannen gerealiseerd (kunnen) worden. Anders gezegd: of het gevoerde beheer en de inrichtingsmaatregelen het gewenste effect hebben. Deze kwaliteitstoets geeft inzicht in de ontwikkelingen van een natuurgebied en de daarin aanwezige natuurtypen. Aan de hand van de toets wordt vastgesteld of het beheer kan worden voortgezet of moet worden bijgesteld. Ook kan het nodig zijn de doelen bij te stellen. De kwaliteitstoets resulteert in een nieuw beheerplan. Deze toetsing doen we samen met externe deskundigen. Deze kennisuitwisseling is een belangrijk neven doel en helpt ons het beheer van onze natuurgebieden verder te optimaliseren. In 2020 hebben we het beheer van vier natuurgebieden geëvalueerd: Amerongse Bos, Birkhoven, Everdinger Waarden en Middelwaard (inclusief Viaanse Bos).

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

ERFGOED

Utrechts Landschap beheert zo'n 170 historische gebouwen en bouwwerken, 25 landgoederen (waarvan 15 met Rijksmonumentale status), militair erfgoed (zoals op Park Vliegbasis Soesterberg), een steenfabriek, grafheuvels en een eendenkooi. Ook heeft onze organisatie aandacht voor minder tastbaar erfgoed, zoals ambachten, verhalen en gewoonten. Al dat erfgoed vraagt behoorlijk wat (specialistisch) onderhoud. Een groot deel daarvan doen onze medewerkers zelf. Waar nodig besteden we werkzaamheden uit.

Aankopen: voor altijd beschermd

In 2020 kwam opnieuw één van de tabaksschuren in Amerongen in eigendom van Utrechts Landschap. Omdat de tabaksschuur in matige staat verkeert, zullen we deze restaureren. Door de schuur vervolgens een nieuwe functie te geven, zorgen we voor duurzaam behoud van dit erfgoed.

Buitenplaatsen

Veel bewoners en bezoekers ervaren jaarlijks de schoonheid van onze iconische landgoederen en buitenplaatsen. Het onderhoud van de (monumentale) gebouwen, tuinen en parken is specialistisch werk en vraagt veel vakkennis. De provinciale erfgoedmonitor en de uitvoeringsrichtlijn hovenierswerk vormen hierbij onze basis.

Hoog Beek en Royen: bodemverbetering voor monumentale bomen

Eind 17e eeuw werden de tuinen van Slot Zeist aangelegd in Frans classicistische stijl: zichtassen en strakke lijnen. De zichtas van het hoofdhuis strekte maar liefst 5 kilometer richting Amersfoort. In 1771 stichtte de burgermeester van Zeist zijn landhuis Beek en Royen op de gronden van Slot Zeist, en legde toen ook het Kippenlaantje aan als een van de zichtassen. Dit Kippenlaantje behoort bij de oudste eikenlanen van Nederland. Sinds een paar jaar gaan met name de oudere eiken snel achteruit. Om hun conditie te verbeteren hebben ze meer water en voeding nodig. Daarom boort aannemer Hoefakker voedingspijlers in het zand rondom de eiken. Hierdoor gaan de wortels dieper groeien en komt flink meer water beschikbaar. In de gaten komt teelaarde gemengd met korrels die water vasthouden en geleidelijk afgeven aan de wortels. De komende vijf jaar wordt er gemonitord of de maatregelen werken. Zo ja, dan kan Utrechts Landschap deze methodiek ook bij andere kwetsbare bomen toepassen.

De Breul: aanplant Anne Frankboom

Utrechts Landschap heeft op landgoed De Breul in Zeist een nazaat van de Anne Frankboom geplant. Met de kastanjeboom wil Utrechts Landschap de herinnering aan de oorlog op het landgoed levend houden.

Wethouder Laura Hoogstraten van de gemeente Zeist en directeur-bestuurder Saskia van Dockum van Utrechts Landschap onthulden op vrijdag 6 maart de Anne Frankboom. Zo'n 60 schoolkinderen van Scholengemeenschap De Breul hielpen mee met het planten van Anne Franknarcissen rondom de boom.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Houdringe, Sandwijck, Hoog Beek en Royen: herstel bruggen

De Baronbrug op landgoed Houdringe is gerestaureerd en weer in bedrijf. De oude draaibrug van 1813 was niet veilig meer en moest daarom worden hersteld. Zo blijft het Baronbos verbonden met het overige deel van het landgoed. Het verhaal gaat dat de toevoeging 'Baron' voor de brug zou duiden op Godfried Hendrik Leonard baron Van Boetzelaer, die in 1888 het eigendom verwierf van Houdringe. Hij zou op zijn wandelingen door het park de sloot willen kruisen, maar gelijktijdig ongewenste personen geen toegang willen verlenen. Daarom werd de brug uitgevoerd als draaibrug, die na passage weer weggedraaid kon worden.

Op landgoed Sandwijck is de knuppelbrug vervangen door een plankenbrug. Op landgoed Hoog Beek en Royen is de brug over de slingervijver hersteld.

Over-Holland: start restauratie

In 2020 zijn werkzaamheden uitgevoerd in het kader van het restauratieplan voor het overpark van de buitenplaats Over-Holland in Nieuwersluis. Een belangrijk onderdeel is de aanpak van de slechte waterhuishouding. Mede daardoor, maar ook door de essentaksterfte en de droge zomers van de afgelopen jaren, verkeert het bomenbestand in het park in matige tot slechte staat. Zo zijn in 2020 twee meer dan 200 jaar oude monumentale eiken gesneuveld. In 2020 heeft in het park een uitgebreide veiligheidssnoei en -kap plaatsgevonden zodat wandelaars veilig over de paden kunnen blijven lopen.

Kasteelpark Renswoude: voorbereidingen restauratie

In 2020 is verder gewerkt aan het opstellen van een plan voor het park van Kasteel Renswoude. De slechte waterhuishouding is ook hier een probleem. In de droge zomers zakt het waterpeil in de vijvers en in het *grand canal* ver weg. In 2018 maar ook in 2020 moest water worden ingelaten omdat ze droog dreigden te vallen. Dit hangt samen met het grondwaterpeil dat in de zomer ver wegzakt. Een structurele oplossing is daarom lastig te vinden zonder ook wat aan de lage grondwaterstanden te doen.

Beerschoten: herinrichting beeldenpark Jits Bakker

De beelden in beeldenpark Jits Bakker op landgoed Beerschoten staan er weer mooi onderhouden bij en zijn aangevuld met ontbrekende exemplaren, de padenstructuur is strakker aangelegd, bomengroepen zijn aangeplant en er is een fantastische en verrassende entree gekomen via de berceau. Kortom, het park heeft een geslaagde en gewenste make-over gehad in samenwerking met provincie Utrecht, gemeente De Bilt, Utrechts Landschap en Stichting Jits Bakker Collectie.

Landgoed Moersbergen: oorspronkelijke zichtlijnen teruggebracht

Op landgoed Moersbergen werden de oorspronkelijke zichtlijnen weer open gemaakt, zodat van beide richtingen het oude kasteel weer op afstand te bewonderen valt. Vanuit het kasteel lopen meerdere zichtlijnen over het landgoed. Het gaat om de oprijlaan, het zicht naar de Gooyerdijk, uitzicht over de centrale akker en zicht op de oostelijke weilanden. Door sommige oude structuren weer terug te brengen, wordt het landgoedbeeld verder versterkt.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Overig erfgoed

Utrechtse Blauwe

Eind 19^e, begin 20^e eeuw moeten de Utrechtse graanakkers vol gestaan hebben met Utrechtse Blauwe. Rond de laatste eeuwwisseling kwam dit oude tarweras echter vrijwel niet meer voor.

In 2013 kreeg Utrechts Landschap een paar aren in bezit met in totaal circa 50 korrels. Na jaren van geduldig opkweken op onze natuurakkers is er nu gelukkig weer zoveel oogst dat er zelfs brood van gebakken kan worden door bakkerij de Veldkeuken uit Bunnik.

Monumentale banken Zeisterbos

Utrechts Landschap heeft de monumentale banken in het Zeisterbos gerestaureerd. De twee fraaie banken bij het hertenkamp zijn hersteld en de directe omgeving is verder opgeknapt.

Het steenwerk van de rijkversierde Pauw van Wieldrechtbank (1913) was groen uitgeslagen en de houten zitting sleets. De Van de Pollbank (1930) bovenop de heuvel oogde als een vervallen muurtje. Beide banken zijn gerestaureerd en in hun oude glorie hersteld. Utrechts Landschap heeft de directe omgeving van de banken opgeknapt door de paden te herstellen en nieuwe beplanting aan te brengen.

Volgens het Zeister Historisch Genootschap is hiermee de cirkel rond: de Van de Pollbank in het Zeisterbos kwam er in 1930 dankzij een inzamelingsactie onder de inwoners van Zeist. Nu, negentig jaar later, zorgde een crowdfundingactie van Utrechts Landschap ervoor dat de bank is gerestaureerd.

Gebouwenbeheer

Doorlopend voeren we regulier onderhoud uit aan onze gebouwen, zoals houtwerkherstel en loodgieterswerkzaamheden. Daarnaast hebben we een aantal grote werken uitgevoerd.

Duurzame Beheereenheid Amerongen en Koetshuis Beerschoten

Momenteel zijn er twee projecten in de voorbereidingsfase. De nieuwbouw van een duurzame beheereenheid in Amerongen die energieneutraal en gasloos (dus nul op de meter) zal worden, en de verbouwing van Koetshuis Beerschoten naar een modern infocentrum met horecafunctie.

Asbestinventarisatie en sanering

Bij een groot aantal gebouwen is de aanwezigheid van asbest geïnventariseerd. Naar aanleiding van deze inventarisaties zijn de aanwezige asbesthoudende dakplaten gesaneerd en vervangen door eterniet golfplaten. Deze sanering heeft ook plaatsgevonden bij enkele locaties met een hoog risico. Daarmee zijn de belangrijkste (meest risicovolle) asbestlocaties gesaneerd.

Resterend asbest wordt bij huurwisseling of bij groot onderhoud gesaneerd. Huurders en gebruikers worden geïnformeerd over de aanwezigheid van resterend asbest, middels een zogenaamde meterkastkaart. Zo weet iedereen waarmee ze rekening moeten houden bij bijvoorbeeld onderhoud en werkzaamheden.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Inspectie elektrische installaties

Bij zes grote gebouwen is als pilot de elektrische installatie geïnspecteerd op mogelijke risico's. Deze inspectie is gestoeld op de NEN 3140 en is door een gecertificeerd inspectiebedrijf uitgevoerd. Hiermee voldoen wij aan de wettelijke zorgplicht voor een veilige elektrische installatie. De aanbevelingen hieruit worden in 2021 uitgevoerd. De inspecties van de resterende objecten worden ook in 2021 gerealiseerd.

Renovatie excursiecentrum Niënhof

Begin 2020 is excursiecentrum Niënhof grondig gerenoveerd. In het excursiecentrum is in de sanitaire ruimte een extra toilet gerealiseerd en is alles weer in een modern jasje gestoken met nieuwe vloer- en wandtegels en hangende toiletten voor eenvoudig schoonmaken. De filmzaal is voorzien van een geluidsisolerend plafond en de wanden en vloer zijn opnieuw geschilderd in frisse kleuren. De mooie wandschildering is uiteraard wel gebleven. Ook de entree/keuken heeft een opfrisbeurt gekregen.

Theehuis Heidestein unieke vakantiewoning

Het Theehuis op landgoed Heidestein bij Zeist is in 2019 gerestaureerd, en in 2020 ingericht als vakantiewoning. De voormalige ijskelder doet nu dienst als slaapkamer, in het waterreservoir vind je de keuken, een toilet en een doucheruimte. De woonkamer is gemaakt in het theehuis op de bovenverdieping en heeft een prachtig uitzicht over de bosvijver. De verhuur via Buitenleven Vakanties was direct een succes. Het is dan ook een uniek stukje erfgoed op een uitzonderlijke locatie.

Vervangen en onderhoud rieten daken

Dit jaar heeft er onderhoud plaatsgevonden aan de rieten daken van de woningen aan de Visserssteeg en bij de woning aan de Soestdijkseweg Zuid. Doordat de woningen in een bosrijk gebied liggen, hebben de daken veel last van mos- en algengroei. De werkzaamheden zijn verricht door erkende rietdekkers die werken volgens de richtlijnen van de Stichting ERM (Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg).

De mossen, algen en het aangetaste riet zijn verwijderd waarna de kap is bijgestopt met nieuw riet. Om nieuwe aanslag van mos en alg tot een minimum te beperken en zo de levensduur te verlengen, worden de daken vanaf nu periodiek behandeld met een natuurvriendelijk bestrijdingsmiddel.

Bij de woning aan de Gezichtslaan was de levensduur van de rieten kap verstreken en is er een nieuwe dakbedekking aangebracht. Hier is gekozen voor een gesloten constructie waarbij eerst een plaatmateriaal wordt aangebracht waarop vervolgens het riet wordt vastgeschroefd. Doordat de spouw tussen riet en onderconstructie ontbreekt, is de woning tocht dicht. Er is een harde scheiding tussen binnen en buiten. Vuur in het riet kan geen zuurstof van onderen aanzuigen, het vuur smeult hierdoor meer dan dat het brandt. Hierdoor is een schroefdak een relatief brandveilig dak.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.¹⁹

OPENSTELLING

MTB-routes en samenwerking

In november 2013 hebben Utrechts Landschap, Staatsbosbeheer, de Nationale Toerfiets Unie en het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug een intentieverklaring ondertekend om gezamenlijk te komen tot een beter en veiliger mountainbikeroutenetwerk. Dit is uitgegroeid tot de Stichting MTB Heuvelrug, een succesvol samenwerkingsverband van de terreineigenaren, de vertegenwoordigers van de mountainbikers en de enthousiaste club vrijwilligers die het parcours onderhouden.

De mountainbikesport heeft in de afgelopen jaren een enorme groei doorgemaakt, en tijdens de coronaperiode groeide het zelfs explosief. De populaire routes op de Heuvelrug trokken, ondanks de beperkende coronamaatregelen, ook veel mountainbikers van buiten de regio. De routes, parkeervoorzieningen en de gebieden zijn hier niet voldoende op toegerust. Enkele malen zijn in 2020 routes afgesloten wegens een te hoge druk of schade aan het parcours.

Omdat deze toename voor een groot deel structureel is, zoekt Utrecht Landschap een betere balans tussen de recreatieve mountainbikesport in de provincie, de bescherming van de natuur en cultuurhistorische waarden en de natuurbeleving van de overige bezoekers.

Het MTB Groenfonds wordt gevuld met de opbrengst van de MTB-vignetten. Hieruit is bijvoorbeeld op de Traayweg bij Driebergen in 2020 een dassentunnel gefinancierd.

Ruiterpaden Utrechtse Heuvelrug

Samen met de belangengroepen en collega-terreineigenaren is een intentieovereenkomst afgesloten voor het ontwikkelen van een collectief ruitervignet voor de Heuvelrug.

Met ruim 50 kilometer aan ruiterpaden in de natuurgebieden van Utrechts Landschap, vormen deze een belangrijk deel van het ruiterpadennetwerk van 390 kilometer over de Heuvelrug.

Om ook in de toekomst ruiterpaden open te kunnen stellen in de natuurgebieden, is gesproken over een integrale samenwerking met terreineigenaren, gebruikers van ruiterpaden en overige belanghebbenden. Dit moet uiteindelijk leiden tot afspraken over openstelling, beheer en onderhoud en de financierbaarheid hiervan. De verwachting is dat deze afspraken medio 2021 vastgelegd kunnen gaan worden in een overeenkomst met ruiters en terreineigenaren.

Hondenuitlaatservices

Aan de jarenlange en succesvolle samenwerking tussen Staatsbosbeheer, Recreatie Midden Nederland en Utrechts Landschap voor het faciliteren van hondenuitlaatservices, kwam in 2020 een onverwacht einde. Recreatie Midden Nederland heeft besloten geen terreinen meer open te stellen voor deze diensten en beëindigt tevens haar ondersteunende rol in deze samenwerking. Tevens heeft Goois Natuurreservaat aangekondigd dat met ingang van de zomer van 2021 in hun terreinen nog met maximaal drie honden per begeleider gelopen mag worden.

Voor identificatiebeelden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Hondenuitlaatservices zijn onderdeel van de huidige maatschappij en in die zin ‘niet meer weg te denken’. De oorspronkelijke doelstelling van de bestaande samenwerking was gestoeld op het principe dat je dit beter goed kan regelen dan nodeloos capaciteit inzetten op het uitbannen.

De huidige situatie is niet veranderd ten opzichte van de oorspronkelijke doelstelling. Wel stellen we vast dat mede door de toegenomen druk op de natuurgebieden en de toename van het aantal hondeneigenaren tijdens de coronacrisis, er een nog grotere behoefte bestaat aan eenduidige afspraken en striktere voorwaarden. Gesprekken hierover tussen Staatsbosbeheer, Utrechts Landschap en mogelijk Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug moeten in 2021 leiden tot nieuwe afspraken.

Georganiseerde activiteiten in de natuur

Voor activiteiten met meer dan negen personen en commerciële activiteiten in natuurgebieden van Utrechts Landschap moet toestemming worden aangevraagd. In 2020 zijn bijna 400 aanvragen binnengekomen voor georganiseerde activiteiten in de natuur. Ondanks de corona-epidemie, met zijn beperkende maatregelen voor groepsactiviteiten, is het aantal aanvragen in 2020 gestegen ten opzichte van voorgaande jaren.

Utrechts Landschap wil de gebieden graag openstellen voor mensen die in de natuur een activiteit willen organiseren, maar wel onder voorwaarden. Dit heeft bijvoorbeeld te maken met het broedseizoen, de aard van de activiteit of het risico op verstoring van flora en fauna. Voor een goede balans tussen openstelling, natuurbeleving en de bescherming van flora en fauna hebben we een toestemmingsprocedure opgesteld. Hiermee voorkomen we dat verschillende georganiseerde activiteiten en recreanten elkaar hinderen en kunnen wij afwegen of de activiteit past binnen de gestelde voorwaarden.

Met name georganiseerde sportactiviteiten in de natuur hebben een enorme groei doorgemaakt, omdat veel binnensporten geen doorgang konden krijgen. In sommige natuurgebieden, met name de natuurgebieden bij grotere woonkernen is de druk erg hoog vanwege veel én gelijktijdige activiteiten. In goed overleg met de ons bekende sportverenigingen proberen we deze activiteiten zo goed mogelijk af te stemmen en in te passen.

Vogelkijkhut Park Vliegbasis Soesterberg

Vogelliefhebbers konden dit broedseizoen de vogels op Park Vliegbasis Soesterberg extra goed volgen vanuit de nieuwe vogelkijkhut. Deze is vanaf maart 2020 toegankelijk en ligt in het sheltergebied aan de zuidwestelijke kant van Park Vliegbasis Soesterberg. Het ontwerp sluit aan bij de militaire achtergrond van het gebied. De vogelkijkhut is gefinancierd door de provincie Utrecht, als onderdeel van de recreatieve voorzieningen (fietspaden en wandelpaden) die de provincie aanlegt in Hart van de Heuvelrug.

De Schammer – ‘graffiti’ op vogelkijkscherm

De Schammer is een bijzonder natuurgebied bij Amersfoort dat rijk is aan planten, insecten en vogels. Vanachter het vogelkijkscherm kun je de blauwborst, karekiet en lepelaar spotten.

Voor identificatiedoelinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Toen het vogelkijscherm in De Schammer het mikpunt werd van graffitivandalen hebben Utrechts Landschap en de gemeente Leusden een graffitikunstenaar gevraagd om de wand te verfraaien. Graffitikunstenaar Daniël van de Haterd heeft het vogelkijscherm vervolgens voorzien van schilderijen van vogels. Op het scherm is nu onder meer de ijsvogel te zien, die relatief veel voorkomt in het gebied. Het eindresultaat is niet alleen mooi, maar voorkomt hopelijk ook dat het scherm in de toekomst beklad wordt met graffiti.

Toezicht en handhaving

Ruim 90 procent van onze terreinen is toegankelijk voor bezoekers, maar op sommige plekken is dit niet mogelijk vanwege kwetsbare natuur. Waar het kan, faciliteren we recreatie door voorzieningen zoals wandelpaden, hondenlosloopgebieden, mountainbikeroutes en ruiterpaden. Op andere plaatsen is rust en ruimte voor natuur.

Met toezicht en handhaving zorgen we ervoor dat de natuurwaarden beschermd blijven. Dit is in handen bij drie voltijds boswachters toezicht en handhaving en bij negen vrijwillige toezichthouders die per week minimaal zes uur toezichts- en handhavingstaken uitvoeren. Zij zijn allen benoemd als buitengewoon opsporingsambtenaar (boa) en volgen jaarlijks een meerdaagse opleiding om hun kennis en kunde op peil te houden en hun opsporingsbevoegdheid te behouden.

Door de coronamaatregelen werden onze de natuurgebieden in 2020 nog drukker bezocht dan voorheen. Het is mooi om te merken hoezeer de bezoekers de natuur weten te waarderen. Helaas merkten de toezichthouders ook dat niet alle bezoekers even bekend zijn met de regels die de natuur beschermen en verstoring van overige recreanten voorkomen. Deze bezoekers werden aangesproken op hun gedrag. Hoewel de meesten zich aan de regels hielden, was er regelmatig sprake van intolerantie en onbegrip.

Samenwerking toezichthouders

Een goede afstemming en samenwerking tussen alle boa's (buitengewoon opsporingsambtenaren), de politie en de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht was door de drukte dit jaar belangrijker dan ooit. Gelukkig merken wij dat de bereidheid en inzet voor deze samenwerking groeit. Ook in 2020 zijn er weer verschillende gezamenlijke acties opgezet om gericht capaciteit in te zetten op plekken waar extra toezicht nodig is.

Binnen het provinciale Utrechts Samenwerkingsmodel Natuurtoezicht (USN) heeft Utrechts Landschap een grote actie opgezet, genaamd Indian Summer, op 27 september 2020. Tijdens deze dag zijn koppels gevormd uit diverse instanties. Onder andere opsporingsambtenaren van politie, boa's van diverse terreineigenaren, Regionale opsporingsdiensten en het waterschap. Door het delen van kennis tussen de verschillende instanties neemt de kwaliteit van het toezicht in het buitengebied toe en wordt het makkelijker zaken onderling goed af te stemmen.

In december is binnen het USN een grote actie opgezet om gericht te controleren op mountainbikers (MTB). Naast de controle op de afsluiting van de MTB-route op de Hoge Ginkel, is er ook gecontroleerd op vignetten die nodig zijn om op de MTB-route te mogen fietsen en is er gekeken naar de naleving van de geldende coronaregels.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Stagiairs

In 2020 hebben twee studenten van de mbo-opleiding Handhaving, toezicht en veiligheid stage gelopen bij Utrechts Landschap. Deze twee beëdigde boa's hebben onder begeleiding van een professionele boa van Utrechts Landschap 4 maanden lang kunnen proeven aan het vak toezicht en handhaving in de natuur.

Veiligheid

Boomveiligheid

In het voorjaar en het najaar zijn maatregelen uitgevoerd in lanen, paden en langs wegen, om het risico te beperken van brekende takken of vallende bomen. Onze eigen specialisten hebben boomveiligheidscontroles uitgevoerd. Daarbij worden de risico's voor de omgeving in kaart gebracht en digitaal vastgelegd. Bij circa 6200 bomen zijn in samenwerking met twee boomverzorgingsbedrijven de noodzakelijke maatregelen uitgevoerd die leiden tot een vitaal en veilig bomenbestand.

Eikenprocessierups

Ook in de bossen van Utrechts Landschap hebben we de laatste jaren 'last' van de eikenprocessierups. Hoewel er in 2020 minder rupsen waren dan in voorgaande jaren, hebben we maatregelen moeten treffen om de overlast te beperken. De toename van het aantal eikenprocessierupsen wordt veroorzaakt door het veranderende klimaat en doordat er steeds minder natuurlijke vijanden aanwezig zijn.

Utrechts Landschap ziet de eikenprocessierups, net als alle rupsen, als onderdeel van het ecosysteem en is daarom terughoudend in de bestrijding ervan. De eikenprocessierups staat op het menu van diverse vogels en insecten. Als we de rupsen bestrijden, bestrijden we ook het voedsel van deze vogels en verschillende insecten. Door in onze natuurgebieden de omstandigheden voor de vogels en insecten te verbeteren, bestrijden we de rups met zijn eigen natuurlijke vijanden. Zo planten we inheemse struiken aan, zorgen we voor meer nestgelegenheid en we passen ons maaibeheer aan zodat natuurlijke vijanden meer mogelijkheden krijgen zich te vestigen en te vermeerderen.

Om het risico op overlast te beperken geven we veel aandacht aan voorlichting over de kenmerken, eigenschappen en risico's van de eikenprocessierups. Dit doen we door informatie voor omwonenden, nieuwsberichten in lokale kranten en berichten op onze website.

Plekken waar mogelijk overlast ontstaat, houden we nauwlettend in de gaten. We hangen linten op en plaatsen waarschuwingsbordjes. Alleen bij ernstige overlast op locaties waar veel mensen komen, zetten we gespecialiseerde bedrijven in om de rupsen te verwijderen door ze op te zuigen.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

SAMENWERKING

Het beheer van natuur, landschap en erfgoed is niet statisch. Soms nemen we zelf nieuwe initiatieven, we haken aan bij belangrijke samenwerkingsverbanden, zijn betrokken bij provinciaal beleid en reageren op ontwikkelingen in natuur en landschap. Ook werken we met verschillende partijen samen aan het behoud en verbeteren van het natuur- en landschapsschoon en cultuurhistorie in de provincie Utrecht.

Omgevingsvisie provincie

Vanuit de samenwerkende Oostbroekorganisaties hebben we het afgelopen jaar op meerdere manieren bijgedragen aan de provinciale Omgevingsvisie. Begin 2020 dienden we een inspraakreactie in met concrete tekstvoorstellen voor aanscherping van de provinciale Omgevingsvisie en Omgevingsverordening. We pleiten onder andere voor méér natuur en méér recreatief groen; dat moet samengaan met de grote ruimtelijke opgaves die er zijn met betrekking tot woningbouw, mobiliteit, landbouw en de energietransitie. Er komt veel op de provincie af; daarnaast is ook het 'ruimtelijk domein' gedecentraliseerd waardoor de provincie minder sturend kan zijn en besluitvorming daarover grotendeels bij de gemeentes komt te liggen. Deze ontwikkelingen brengen met zich mee dat de ruimtelijke kwaliteit - en daarmee de kwaliteit van de fysieke leefomgeving - flink onder druk komt te staan; dat baart ons zorgen.

Op 7 oktober organiseerden de Oostbroekorganisaties een informatiebijeenkomst over de provinciale Omgevingsvisie voor de lokale natuur- en bewonersgroepen, waarbij we tips gaven hoe een zienswijze op te stellen. In november hebben we onze uitgebreide zienswijze ingediend voor de volgende fase: ontwerp-Omgevingsvisie. De planning van de provincie is om de Omgevingsvisie in het voorjaar van 2021 vast te stellen.

In onze reactie op de Omgevingsvisie pleiten we ook voor een veel betere ruimtelijke bescherming van het Natuur Netwerk Nederland. Momenteel zijn er toch aantastingen mogelijk, als het maar gecompenseerd wordt. We zien dat er veel ontwikkelingen zijn ten aanzien van woningbouw en andere versturende functies. In de Omgevingsvisie wordt er bijvoorbeeld ruimte gegeven aan energiemaatregelen in het Natuur Netwerk Nederland. Wij vinden dat groene energie niet ten koste mag gaan van andere duurzaamheidsdoelen: natuur en biodiversiteit.

In de provinciale Omgevingsverordening wordt het beschermingsregime geregeld. Daarom is nú het moment om dit goed onder de aandacht te brengen. Dat deden we bijvoorbeeld met een kort filmpje hierover, zodat de boodschap duidelijk overkomt.

Ruimtelijke ontwikkelingen in het oog

Ruimtelijke ontwikkelingen raken natuur, landschap en erfgoed. Om daar op lokaal niveau adequaat op te kunnen reageren, trekt Utrechts Landschap op met de Natuur- en Milieufederatie Utrecht en Natuurmonumenten in de samenwerking Groene Planologie. We volgen plannen kritisch, handelen en participeren waar nodig en adviseren lokale natuur-, milieu- en bewonersgroepen. Vanuit het samenwerkingsproject, of alleen. Zo dachten we kritisch mee bij de ontwikkeling van het plan voor de herontwikkeling van Paleis Soestdijk, de ontwikkeling van provinciale snelfietspaden, de omgevingsvisie voor het Utrecht Science Park (inclusief de vraag naar een nieuwe locatie voor het Ronald McDonaldhuis),

omgevingsvisies voor Utrechtse Heuvelrug en Amersfoort, woningbouwplannen voor het Verweliusterrein in De Bilt (in Natuur Netwerk Nederland) en de bouw van schietfaciliteiten op Kamp Soesterberg (in Natuur Netwerk Nederland). Na bezwaar van Utrechts Landschap werd de vergunning voor helikoptervluchten boven natuurterreinen in De Bilt ingetrokken, is de plaatsing van een led-scherm in de zichtlijn van buitenplaats Heerenwegen geannuleerd en worden de plannen voor woningbouw in het bos bij Paleis Soestdijk herzien.

Blauwe Agenda Heuvelrug

Zoals al eerder genoemd, werken Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug, provincie Utrecht, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Waterschap Vallei en Veluwe, Vitens, de Utrechtse gemeenten en terreineigenaren samen aan een Blauwe Agenda voor de Heuvelrug. Voor een robuust en toekomstbestendig watersysteem van de Heuvelrug doen we gezamenlijk onderzoek en voeren we projecten uit. Zo wordt water langer op de Heuvelrug vastgehouden, kan meer water infiltreren en wordt het watersysteem schoner. In mei hebben we het plan van aanpak ondertekend, met daarin de doelen van de Blauwe Agenda en acht lokale projecten.

Voor het project 'herstel watersysteem Zeisterbos' is Utrechts Landschap projectleider, en dit is in 2020 gestart met ecologisch, cultuurhistorisch en (water)bodemonderzoek. Ook is financiering gevonden via de Erfgoeddeal en de Impulsregeling van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden. In 2021 worden de herstelwerkzaamheden bepaald en uitgevoerd. Naast dit project was Utrechts Landschap betrokken bij de kerngroep van de Blauwe Agenda.

Provinciale aanpak stikstof

Ook de natuur in de provincie Utrecht gaat gebukt onder een deken van stikstof (stikstofoxiden en ammoniak) die zorgt voor vermesting en verzuring. Daardoor krijgen snelgroeiende plantsoorten zoals bramen de overhand ten koste van bijzondere, langzamer groeiende soorten. Dat heeft weer invloed op de insecten. Zo wordt de biodiversiteit bedreigd door stikstof, samen met de snelle klimaatverandering, verdroging, intensief landgebruik en inzet van pesticiden. De provincie Utrecht bereidde in 2020 een programma voor om stikstofgevoelige natuur te herstellen en de uitstoot van stikstof terug te dringen. De Rijksmiddelen zijn in de eerste plaats alleen bedoeld voor Natura 2000-gebieden (Europees beschermde topnatuur). Utrechts Landschap pleit ervoor dat de maatregelen genomen kunnen worden in alle natuurgebieden. Zo zijn bijvoorbeeld de bossen op de Utrechtse Heuvelrug geen Natura 2000, terwijl het effect van stikstof er steeds ernstigere vormen aanneemt.

Daarnaast hebben we ook diverse maatregelen en projecten voorgesteld voor natuurherstel in Natura 2000-gebieden van de uiterwaarden van onder andere de Amerongse Bovenpolder. We hopen daarvoor de komende jaren voldoende middelen te krijgen.

Kansen voor soortenrijk klimaatbos

In het Veenweidegebied en langs de Kromme Rijn liggen kansen voor nieuwe, soortenrijke klimaatbossen. Dat blijkt uit onderzoek dat we op 16 juli hebben aangeboden aan Utrechts gedeputeerde Hanke Bruins Slot en dijkgraaf Jeroen Haan van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden. Beiden gaven aan dat het rapport op een goed moment komt. Bos biedt kansen voor klimaat, water, recreatie en biodiversiteit en bos leeft bij de inwoners van Utrecht. Bovendien wil de Rijksoverheid 10% meer bosareaal in Nederland in 2030, om de

klimaatdoelen te halen. Utrechts Landschap benut het onderzoek bijvoorbeeld als input bij de provinciale Bossenstrategie en het provinciale Bomenactieplan.

In de provincie Utrecht liggen kansen voor natte en vochtige bostypes die van oorsprong bij ons laagland horen, maar nog maar heel weinig voorkomen. In het Kromme Rijngebied is dat een ander type bos dan op de veenweiden.

- In het Kromme Rijngebied zijn er kansen voor **rivierbegeleidend bos**. Dit type bos groeit snel door de voedselrijke kleigrond en slaat op korte termijn veel CO₂ op. Het bos is goed bestand tegen ziekten en plagen en heeft een hoge biodiversiteit.
- In het veenweidegebied moet het waterpeil op sommige plaatsen verhoogd worden om uitstoot van CO₂ door veenoxidatie te verlagen. Op deze plekken kan **elzenbroekbos, ruig elzenbos of vochtig en droog essen-iepenbos** ontstaan. Dit natte bos groeit langzamer en onder moeilijker omstandigheden, dus de bomen worden minder oud. Het neemt wel CO₂ op, maar minder dan de rivierbossen.

Deze bossen bieden goede mogelijkheden om water vast te houden. Ze zijn hierdoor beter bestand tegen langere periodes van droogte, kunnen als spons fungeren en zijn klimaatbestendig. Zo'n nieuw bos zorgt bovendien voor een aantrekkelijkere en gezondere leefomgeving.

Tijdens het onderzoek door de Bosgroepen is een methode ontwikkeld die in de rest van Nederland gebruikt kan worden om geschikte boslocaties te verkennen. Het onderzoek is gefinancierd vanuit de Klimaatenvelop van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug (NPUH)

Voor het project 'Zonering recreatie en natuur' in het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug zijn in 2020 inloopbijeenkomsten en digitale ophaalrondes gehouden. Hier haalden we input op bij onder andere particuliere eigenaren, gemeenten, terreinbeherende organisaties, natuur- en milieuorganisaties en de grotere gastheren van het NPUH (recreatieondernemers). Resultaat van de inbreng is een zoneringskaart voor recreatie en natuur met drie zones: dynamisch, gemoedelijk en rustig. Een uitgebreide toelichting beschrijft zowel het doel en het proces als de gemaakte keuzes en wensen voor verbetering. In 2021 krijgen de kaarten en de toelichting de status 'concept'. De concepten worden overgedragen aan de gemeenten die de kaarten kunnen gebruiken bij het opstellen van de gemeentelijke omgevingsvisie.

Naast zonering was Utrechts Landschap betrokken bij het programmaoverleg en het overleg van de Vereniging van Deelnemers.

Bomen Actieplan

Het Bomen Actieplan toont de mogelijkheden om in de periode 2020-2023 tenminste 600.000 extra bomen aan te planten in de provincie Utrecht. Dit naar aanleiding van een vraag van Provinciale Staten. Het plan is opgesteld door de Oostbroekorganisaties, in samenwerking met andere partijen. Het sluit aan bij de ambitie van Plan Boom, een landelijk actieplan om in heel Nederland in 2020-2023 10 miljoen bomen aan te planten. Tenslotte kan het plan als input dienen voor het strategisch bosbeleid van de provincie. Het rapport wordt namens alle ondertekenaars begin 2021 aangeboden aan de provincie Utrecht.

Verbreiding N201

In 2020 heeft Utrechts Landschap samen met onder andere de Natuur en Milieufederatie Utrecht en Natuurmonumenten inspraakreacties gestuurd naar de Provincie over de verbreding van de N201 bij Loenersloot. We hebben er onder andere voor gepleit om bij de plannen de natuur te versterken. De otter is inmiddels aan de westzijde van de A2 verschenen en kan op zijn tocht naar het oostelijke plassen gebied van de Vechtstreek wellicht een handje worden geholpen door een stevige groene corridor aan te leggen. Het Amsterdam-Rijnkanaal blijft echter een flinke barrière.

Expertise erfgoed: platforms

Utrechts Landschap is aangesloten bij het Platform Utrechtse Buitenplaatsen (PUB) en het Platform Utrechtse Molens (PUM), waarin in beide gevallen eigenaren, overheden en organisaties vertegenwoordigd zijn.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

DRAAGVLAK

Dankzij 800 vrijwilligers, 29.686 Beschermers en 56 Bedrijfsvrienden voor Utrechts Landschap geven we een stem aan dat wat zelf niet spreken kan: de prachtige natuur en het belangwekkende erfgoed in onze provincie. Onze achterban groeit, en daar zijn we trots op.

Het betrekken van het publiek bij natuur en erfgoed is één van onze speerpunten. 'Onbekend maakt onbemind', dus de betrokkenheid bij natuur en erfgoed neemt toe als mensen er meer van weten. Datzelfde geldt voor de waardering voor onze inspanningen om natuur en erfgoed voor de toekomst te behouden.

Communicatie en voorlichting

Ambassadeurs

We willen graag weten wat onze bezoekers vinden, beleven en ervaren. Onze gidsen en andere vrijwilligers, onze boswachters en de toezichthouders zijn daarvoor onze belangrijkste ambassadeurs. Zij zijn onze gastvrouw/-heer, vertellen onze bezoekers over erfgoed en natuur en lossen ter plaatse mogelijke misstanden en problemen op. Daarnaast communiceren we vroegtijdig over ons natuurbeheer, want wederzijds begrip brengt iedereen verder. Zo organiseerden we in 2020 een excursie voorafgaand aan dunningswerkzaamheden op Hoog Moersbergen.

Infocentra

Op acht plekken in de provincie Utrecht staan infocentra en een excursiecentrum van Utrechts Landschap. Vrijwilligers vertellen over het gebied en over de wandel- en fietsroutes, en maken zo de natuur nog beter beleefbaar. Zes van de zeven infocentra beschikken over educatieve ruimtes en faciliteiten voor scholen, natuurclubs of plaatselijke werkgroepen. Vanwege het coronavirus waren onze infocentra een groot deel van het jaar gesloten. Alleen in de zomerperiode waren ze vier maanden geopend.

Website

De website van Utrechts Landschap werd in 2020 ruim 2 miljoen keer bezocht. In verband met corona werden er dit jaar minder activiteiten door onze vrijwilligers op de website geplaatst. Het meest bezocht was de pagina met wandel- en fietsroutes. De populairste wandelgebieden waren (afgaand op het websitebezoek) Park Vliegbasis Soesterberg, Heidestein/Bornia, het Zeisterbos, het Amerongse Bos en de Blauwe Kamer.

In 2020 kregen we er bijna duizend nieuwe digitale nieuwsbrieflezers bij. In totaal ontvangen 39.103 mensen maandelijks de gratis nieuwsbrief van Utrechts Landschap.

Media

In 2020 verstuurden we twintig persberichten aan landelijke, regionale en lokale mediaredacties. Ook vrijwilligers verstuurden persberichten over hun activiteiten, maar vanwege de corona waren er minder activiteiten en dus ook minder persberichten dan andere jaren.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

In de maanden maart en april ontvingen we per week meerdere persvragen over de gevolgen van het coronavirus voor de natuur. De toegenomen drukte en het afsluiten van natuurgebieden en parkeerplaatsen vroeg om uitleg. Aan het eind van de zomer kwamen er meerdere persvragen over de gevolgen van de droogte voor de natuur. In 2020 werkten we mee aan reportages over onze natuurgebieden in bijvoorbeeld Vroege Vogels (BNNVARA), Mijn Mooiste Plek (RTV Utrecht) en het tijdschrift Toeractief.

Op Twitter kregen we 151 nieuwe volgers en dat brengt ons op een totaal van 7721 volgers. Het aantal volgers op Facebook steeg van 7094 naar 7654. Het gemiddelde bereik van berichten nam toe van 2400 naar gemiddeld 3030 mensen per post. Ook zijn we in 2020 gestart met Instagram. Op Instagram kregen we 1499 volgers en bereikten we ruim 33.000 mensen.

Vrijwilligers

Vrijwilligers zijn het gezicht van Utrechts Landschap, zij zorgen met hun initiatieven voor leven in de brouwerij en maken bezoekers enthousiast. Van beheervrijwilliger en gids tot gastheer/-vrouw, van activiteitingenerator en toezichthouder tot flexvrijwilliger: ze zijn onmisbaar. En met maar liefst 800 vrijwilligers voelen we ons rijk! Het coronavirus had in 2020 grote gevolgen voor de inzet van onze vrijwilligers. Vanwege de pandemie moesten ze in maart hun werkzaamheden grotendeels neerleggen. Veel vrijwilligers misten het werk enorm.

Belevingsvrijwilligers

Ongeveer 380 vrijwilligers noemen we onze belevingsvrijwilligers. Zij zorgen voor beleving van natuur en leren mensen over natuur, bedenken activiteiten en promoten Utrechts Landschap. Dit zijn de mensen die je tegenkomt in een van de zeven informatiecentra en het excursiecentrum, als gids bij natuur- en erfgoedexcursies en op promotie door de provincie.

Vanwege het coronavirus moesten de vrijwilligers alle activiteiten vanaf half maart stilleggen. Ook de infocentra sloten hun deuren. Dit tot grote teleurstelling van de vrijwilligers. Een aantal gidsen heeft in de zomerperiode rondleidingen verzorgd voor groepjes van maximaal vijf deelnemers. In 2021 gaan we spraakversterkers inzetten zodat de verstaanbaarheid van de gids goed blijft terwijl de deelnemers afstand bewaren. De spraakversterkers konden we aanschaffen dankzij een bijdrage van het Prins Bernhard Cultuurfonds.

De infocentra waren in 2020 ongeveer vier maanden open zodat vrijwilligers hun informerende en educatieve rol maar beperkt konden vervullen. Voor de heropening in de zomer troffen zij maatregelen voor een veilige situatie voor vrijwilligers en bezoekers. Al snel moesten we echter weer tot sluiting van de infocentra besluiten.

In 2020 zou de nieuwe elektrische Pont Utrechts Landschap in de vaart gaan om excursies te maken over de Kromme Rijn. Schippers en gidsen hebben enige oefenvaarten kunnen maken, maar helaas konden er in 2020 geen publieks- en kindervaarten uitgevoerd worden. In 2021 hopen we de nieuwe Pont feestelijk in gebruik te kunnen nemen.

Voor identificatie doeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Dankzij de inzet van de vrijwilligers cultuurhistorie/archeologie is het excursiepakket in het Amerongse Bos in 2020 uitgebreid met erfgoedexcursies.

Terreinbeheer

Circa 220 groene vrijwilligers werken voor onze boswachters. Dankzij deze vrijwilligers kunnen we ook arbeidsintensief precisiewerk in kwetsbare natuur uitvoeren, zoals maaien, snoeien, bestrijden van exoten, toezicht, het herstellen van paden en markeringen, het schoonhouden van onze gebieden en het beheer van de schaapskudde op Heidestein.

Veel vrijwilligers in het terreinbeheer konden dit jaar lange tijd niet aan het werk door de coronapandemie. In de tijden dat het wel mogelijk was, bleek hoe gemotiveerd de vrijwilligers waren om zich in te zetten voor de natuur. Door hun flexibiliteit en door het goed te organiseren, konden zij toch in kleine groepjes en met de gepaste afstand tijdelijk weer aan het werk.

Flexibele inzet

Voor mensen die graag buiten de handen uit de mouwen steken, maar niet op vaste momenten, hebben we een flexteam natuurbeheer. Zo'n 150 mensen staan ingeschreven en schrijven zich regelmatig in voor diverse klussen. In 2020 kon het flexteam vanwege corona slechts een beperkt aantal keer aan de slag en na de herstart in september volgde al snel een nieuwe lockdown.

Monitoring

Zoals elk jaar hebben vrijwilligers, ondanks de coronabeperkingen, een grote bijdrage geleverd aan het onderzoek naar flora en fauna. Een greep uit het vele werk dat zij verricht hebben:

- 2020 was het tweede en laatste jaar van het videoproject van de Dassenwerkgroep van de Vereniging voor Dorp en Natuur Amerongen-Leersum, waarbij twee kraamseizoenen van dassenburcht De Eik in beeld zijn gebracht. Er wordt nog een eindfilm van het gehele project gemaakt.
- In Zanderij Maarn is er gedoken naar vissen en op Blikkenburg en Park Vliegbasis Soesterberg zijn diverse poelen onderzocht op amfibieën.
- De ijsvogelwanden op Oostbroek, Niënhof en Wulperhorst zijn geïnspecteerd. Dat doen we jaarlijks sinds de aanleg in 2015.
- Ook de jaarlijks terugkerende inventarisaties van broedvogels van de Blauwe Kamer en de Grebbeberg, en van nachtvlinders en andere insecten op de vliegbasis zijn weer uitgevoerd.

Ondersteuning en opleiding

In maart 2019 hielden we een tevredenheidsonderzoek onder de vrijwilligers. De respons en tevredenheid bleek groot. In 2020 hebben we een aantal diepte-interviews gehouden onder goed ingevoerde vrijwilligers over de verbeterpunten. Met de uitkomsten hiervan gaan we in 2021 aan de slag.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Beschermers en fondsen

Forse toename Beschermers

Onze achterban vertoont al jaren een stijgende lijn, maar een netto groei van bijna 3800 Beschermers in 2020 is uitzonderlijk te noemen. 430 hiervan waren Junior Beschermers. Veel mensen die tijdens de coronacrisis de natuur dichtbij huis opzochten, zijn Beschermers geworden. Vergeleken met het jaar ervoor zijn dit netto bijna vier keer zoveel nieuwe Beschermers. Dit bracht ons eind 2020 op 29.686 Beschermers.

Met de campagne 'Ontdek Utrechts Landschap' wisten we via radio, tv en online een groot publiek te bereiken. We gaven daarbij een Beleefkaart cadeau, een kaart met daarop de mooiste natuurgebieden en tips voor wandel- en fietsroutes om de natuur dichtbij huis te ontdekken. Ruim 9000 mensen hebben de kaart aangevraagd en zo'n 750 daarvan hebben zich daarna aangemeld als Beschermers.

Bijzondere giften en schenkingen

Ook dit jaar mochten we weer bijzondere giften en schenkingen ontvangen, waaronder:

- schenking van het Hoge Land (2 hectare) in Maarssen,
- nieuw bruggetje op Heidestein uit de opbrengsten van de 3bergenLOOP,
- twee giftdoelen gerealiseerd met hulp van Beschermers, vermogensfondsen en crowdfunding:
 - pont Utrechts Landschap: ruim € 42.500,
 - aankoop natuur Harlan en Lunenburgerwaard: ruim € 136.000,
- een vierde giftdoel, de restauratie van de machinistenkraan bij de steenfabriek Bosscherwaarden, te realiseren in 2021.

Sponsors en fondsen

Bedrijfsvrienden

Momenteel tellen we 56 Bedrijfsvrienden voor Utrechts Landschap. In 2020 mochten we 4 nieuwe bedrijfsvrienden verwelkomen: Greenway-Logistics, Bolt Advocaten, Hallo Mondo en Virga ICT Services.

In september vond een kleinschalige Bedrijfsvriendenbijeenkomst plaats in Figi. Na een licht ontbijt brachten we een bezoek aan landgoed Hoog Beek en Royen rond het thema 'droogte'.

Projecten dankzij de Nationale Postcode Loterij

De Nationale Postcode Loterij maakte de volgende activiteiten mogelijk:

- verduurzaming Pont Utrechts Landschap,
- vleermuisvoorziening Willem Arntzbos,
- restauratie Baronbrug Houdringe,
- heidebeheer - schapenbegrazing 2020,
- realisatie nat schraalland op de Bunzing.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Bijdragen van vermogensfondsen

Het aantal vermogensfondsen dat bijdraagt aan het werk van Utrechts Landschap is afgelopen jaar enorm gestegen. Dat is goed nieuws voor het behoud van natuur en erfgoed in de provincie.

In totaal hebben 14 fondsen voor een bedrag van in totaal € 176.500 aan negen projecten van Utrechts Landschap bijgedragen, waaronder de verduurzaming van de Pont Utrechts Landschap, de folly op Stoutenburg, de mobiele collecte van het Prins Bernhard Cultuurfonds, aankoop 44 hectare in de polder Rietveld bij Woerden, herstel eikenlaan, aanschaf spraakversterkers voor vrijwilligers en bomenaanplant op de Bunzing.

Opvallende projecten:

- In 2020 zijn de twee monumentale banken in het Zeisterbos gerestaureerd. Het project is gefinancierd door vermogensfondsen en een crowdfunding onder Beschermers en omwonenden.
- De aankoop in polder Rietveld bij Woerden werd mede mogelijk gemaakt door Beschermers en een bijdrage van het Prins Bernhard Cultuurfonds
- De verduurzaming van de Pont Utrechts Landschap is mogelijk gemaakt door Beschermers, de Nationale Postcode Loterij, K.F. Hein Fonds, Elise Mathilde Fonds, Stichting de Versterking, ANWB Fonds en Rabobank Rijn en Heuvelrug.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

KLACHT VGG

In 2011 heeft de Europese Commissie goedkeuring verleend aan een nieuwe subsidieregeling voor natuurbeschermingsorganisaties, waaronder de twaalf Landschappen. Deze regeling kwam in de plaats van de oude subsidieregeling, de PNB-regeling. Naar aanleiding van een klacht die de Vereniging Gelijkberechtiging Grondbezitters (VGG) indiende over de PNB-regeling, oordeelde de Commissie, bij besluit d.d. 2 september 2015, dat de Staat de maatregel onterecht niet van tevoren had aangemeld bij de Commissie, maar dat de steun achteraf alsnog is goedgekeurd. Terugvordering van staatssteun was daarmee niet aan de orde.

Zowel de VGG als de Landschappen (samen met Natuurmonumenten) hebben tegen dit besluit van de Europese Commissie beroep aangetekend. De VGG omdat zij vindt dat het (ontoelaatbare) staatssteun was. De Landschappen en Natuurmonumenten hebben beroep aangetekend onder andere omdat zij in tegenstelling tot de Commissie van mening zijn dat natuurbeschermingsorganisaties als de onze niet kwalificeren als 'onderneming', en aldus geen sprake is van staatssteun.

In 2020 is er een uitspraak geweest van het EU-Hof van Justitie in Luxemburg. In de uitspraak werden de conclusies van het EU-Gerecht uit 2018 bevestigd en werd bepaald dat de Europese Commissie het onderzoek opnieuw moet starten, wegens een procedureel gebrek dat aan het eerdere besluit kleefde. Utrechts Landschap wacht de voortgang van dit hernieuwde onderzoek geduldig af en ziet de uitkomst wederom met vertrouwen tegemoet. We blijven ons verder graag richten op de samenwerking met particuliere natuureigenaren, die we van grote waarde vinden en met wie wij in grote mate belangen delen.

Mocht de VGG uiteindelijk in het gelijk worden gesteld, dan kan dat verstrekkende gevolgen hebben voor Utrechts Landschap. De VGG eist namelijk dat de overheid de in het verleden verstrekte subsidies terugvordert.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

ORGANISATIE

Duurzaamheid en innovatie

Bij het behoud van natuur en erfgoed voor volgende generaties past vanzelfsprekend ook aandacht voor duurzaamheid. Zo verduurzamen we ons erfgoed door onder andere monumenten te voorzien van isolerende voorzetbeglazing, plaatsen we op diverse objecten zonnepanelen en laadpalen en verduurzamen we doorlopend ons wagenpark.

De volgende duurzaamheidsmaatregelen zijn in 2020 uitgevoerd:

- We hebben zonnepanelen geplaatst op de boswachterswoning op landgoed Oostbroek.
- We hebben laadpalen geplaatst bij de Timmerwerkplaats, Park Vliegbasis Soesterberg en de Beheereenheid Zuid (Amerongen).
- Vijf auto's hebben we vervangen door elektrische voertuigen: twee poolauto's en drie werkauto's.
- De boot voor vaarexcursies op de Kromme Rijn (Pont Utrechts Landschap) hebben we vervangen door een nieuwe elektrisch aangedreven en onderhoudsvrije boot. De nieuwe elektrische Pont is schoon en stil en tevens goed toegankelijk voor mensen met een rolstoel of rollator.
- Drie monumentale panden (hoofdhuis op landgoed Oostbroek, een woning in Bilthoven en het Theehuis Heidestein) hebben we voorzien van isolerende voorzetramen. Vooral de voorzetramen van het hoofdhuis op Oostbroek waren het resultaat van een lange zoektocht. De voorzetramen moesten in zijn geheel maar ook in delen te openen zijn, maar mochten niets veranderen aan het monumentale gevelbeeld; de heframes met hun hefsystemen moesten normaal blijven functioneren en de voorzetramen moesten weer verwijderd kunnen worden.
- Op Park Vliegbasis Soesterberg hebben we in vijf shelters 480 conventionele tl-buizen vervangen door energiezuinige led-buizen. Door deze overstap realiseren we een directe energiebesparing van 66%. Daarnaast gaan deze buizen veel langer mee dan normale tl-buizen.

Planning voor komend jaar is om onder andere de bezoekers- en infocentra Park Vliegbasis Soesterberg, landgoed Oostbroek en Stoutenburg te voorzien van laadpalen en de Timmerwerkplaats Panbos te voorzien van zonnepanelen.

UL-lab

In 2020 heeft Utrechts Landschap besloten om meer aandacht te geven aan innovatie. Daartoe is een intern initiatief met de werktitel UL-lab opgericht. UL-lab is een broedplaats binnen Utrechts Landschap waar nieuwe verdienmodellen worden onderzocht en ontwikkeld, en waar strategieën en praktische ideeën kunnen ontstaan die verbinding leggen met nieuwe partners en nieuwe doelgroepen. UL-lab biedt ruimte voor onderzoek en innovatie, om de toekomst van Utrechts Landschap te versterken.

Medewerkers

Op 31 december 2020 hebben we 54 medewerkers in dienst, 36 mannen en 18 vrouwen (gemiddeld in 2020 47,3 fte). Twee medewerkers hebben een BBL-contract

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

(Beroepsbegeleidende Leerweg), 10 contracten zijn voor bepaalde tijd en 44 contracten voor onbepaalde tijd. Het gemiddeld aantal dienstjaren bedraagt 8,3. Maar liefst 12 medewerkers werken al langer dan 15 jaar bij Utrechts Landschap. Het verzuimpercentage voor heel 2020 bedraagt 2,8%. We hebben 5 nieuwe collega's gekregen en er zijn er 6 vertrokken.

In 2020 is de diversiteit van Utrechts Landschap toegenomen. Zo namen we bijvoorbeeld iemand met een arbeidshandicap in dienst.

Nieuw functiehuis

Begin 2020 werd, conform cao-afspraken, de introductie van een nieuw functiehuis afgerond. Hiermee zijn de functieprofielen aangepast aan deze tijd en hebben medewerkers een functiebeschrijving die weer goed aansluit bij de werkzaamheden die ze uitvoeren.

Herstructurering afdeling Terreinbeheer

In 2020 hebben we hard gewerkt aan de herstructurering van de afdeling Terreinbeheer. Om klaar te zijn voor de toekomst hebben we onze beheerregio's anders ingedeeld en zijn we van vier naar twee beheerregio's gegaan: Noord en Zuid. Een aantal rollen binnen de afdeling zijn veranderd of op een andere plek ondergebracht, andere rollen zijn niet veranderd of juist versterkt. We gaan ons richten op het werken vanuit integrale teams, om zo de aanwezige kennis en deskundigheid optimaal te benutten. Daarnaast hebben we ingezet op een communicatievere afdeling Terreinbeheer, onder andere door beide regio's uit te rusten met een Boswachter Publiek. Hiermee brengen we focus aan én zijn we samen verantwoordelijk voor het belangrijkste resultaat van de afdeling: het deskundig en professioneel beheren van onze natuurgebieden in goed contact met onze omgeving.

Enquête werkdruk

Medio 2020 konden de medewerkers een enquête over werkdruk invullen. De respons was hoog met 75%. Uit de uitkomsten blijkt dat medewerkers bij Utrechts Landschap werken met plezier; de gemiddelde score was 8,1. Medewerkers ervaren het werk als zinvol en de sfeer op het werk als bijzonder prettig. De leidinggevendenden vervullen een ondersteunende rol en hebben goed contact met de medewerkers. Naar aanleiding van deze enquête is het toekomstige werkdrukbeleid erop gericht de zaken die goed gaan vast te blijven houden. Waar ruimte is voor verbetering, wordt dit op individueel niveau opgepakt.

Ondernemingsraad

In 2020 veranderde de samenstelling van de Ondernemingsraad (die uit drie leden bestaat), omdat vanwege het vertrek van een lid verkiezingen noodzakelijk waren. Per 1 september startte de ondernemingsraad in nieuwe samenstelling.

In totaal zijn er in het verslagjaar vier reguliere overlegvergaderingen geweest plus een extra vergadering. De extra overlegvergadering was gewijd aan de herstructurering van de afdeling Terreinbeheer. Tijdens de overige overlegvergaderingen hebben directie en de leden van de Ondernemingsraad van gedachten gewisseld over onder andere het nieuwe functiehuis, de risico's van de coronacrisis voor de organisatie en de impact op medewerkers, de opzet en de resultaten van een werkdrukenquête en het verwerven van
Voor identificatiedoelinden

Aan de Ondernemingsraad zijn twee adviesaanvragen gepresenteerd betreffende de klokkenluidersregeling en de aangepaste reiskostenregeling in verband met corona. Beide aanvragen kregen een positief advies. Eén keer per jaar spreken vertegenwoordigers van de Raad van Toezicht met de Ondernemingsraad. Dat overleg vond in 2020 plaats in december.

Integriteit

Utrechts Landschap kent een klokkenluidersregeling, een klachtenregeling en heeft een externe vertrouwenspersoon. Deze regelingen staan open voor zowel medewerkers, vrijwilligers als externen. In het personeelshandboek is een gedragscode opgenomen. Deze omvat gedragsnormen over ongewenst gedrag, veiligheid, gezondheid en welzijn, privacy en IT security, belangenverstrengeling, nevenfuncties, relaties met leveranciers en de omgang met eigendommen van Utrechts Landschap.

In het boekjaar 2020 zijn geen integriteitskwesties gemeld of geconstateerd. De vertrouwenspersoon is in 2020 niet geraadpleegd. In 2020 zijn twee klachten ontvangen. Het betrof een klacht over toegankelijkheid van één van onze gebieden, en een klacht over bejegening door één van onze medewerkers. Beide klachten zijn na overleg met de melder afgerond.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Inrichting organisatie, bestuur en toezicht

Statutaire naam: Stichting Het Utrechts Landschap

Vestigingsplaats: De Bilt

Rechtsvorm: stichting

Statutenwijzigingen: laatste statutenwijziging op 31 december 2018

Bestuur

- Saskia van Dockum, directeur-bestuurder

De directeur-bestuurder is belast met alle bestuurstaken en heeft de eindverantwoordelijkheid voor de (dagelijkse) leiding en de uitvoering van programma's en activiteiten. De directeur-bestuurder wordt benoemd voor onbepaalde tijd door de Raad van Toezicht.

De directeur-bestuurder is tevens directeur-bestuurder van Stichting de Utrechtse Molens en Stichting Kasteel Loenersloot.

Relevante (neven)functies:

- Prins Bernhard Cultuurfonds: voorzitter Adviescommissie Monumentenzorg, lid College van Adviseurs
- Lid raad van toezicht omroep RTV Utrecht, voorzitter van de Omroep Utrecht Stichting (OUS) (tot augustus 2020)
- Lid raad van toezicht Museum Speelklok
- Lid bestuur Theater Kikker/Podium Hoge Woerd
- Lid van het bestuur van Stichting Geopark Utrechtse Heuvelrug Gooi en Vecht

Raad van Toezicht

- Dhr. M. Kortbeek, voorzitter
- Dhr. P. Snikkers (tot en met september 2020)
- Dhr. A. van Gellicum
- Mw. A.A. Swinkels
- Dhr. N.J. de Vries
- Dhr. H.A.C. Runhaar
- Mw. A.M.A. Pennarts-Pouw
- Mw. A. B. Kingma (vanaf september 2020)

De Raad van Toezicht ziet toe op het beleid van het bestuur, o.a. via goedkeuring van de begroting, meerjarenbeleidsplan en jaarrekening, benoeming van het bestuur, aankoop en vervreemding van registergoederen boven een bepaald drempelbedrag. Er is een profielschets voor het toezichthoudend orgaan.

De Raad van Toezicht van Stichting Utrechts Landschap vergaderde in 2020 acht keer. Op de agenda stond onder meer:

- begroting, jaarverslag, jaarrekening, project- en financiële rapportages;
- besluitvorming rondom diverse aankopen en projecten;
- beleidsdocumenten op het gebied van vastgoed, natuurbeheer, natuurvisie en natuurkwaliteitscyclus;
- zelfevaluatie Raad van Toezicht.

Daarnaast bezocht de Raad van Toezicht meerdere uitvoeringsprojecten van het Utrechts Landschap.

Voor identificatie doeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

De Raad van Toezicht ontvangt geen middellijke en geen onmiddellijke bezoldiging. Wel heeft de Raad van Toezicht recht op vergoeding van gemaakte onkosten.

Leden van de Raad van Toezicht worden benoemd voor een periode van vier jaar, waarna éénmaal herbenoeming mogelijk is voor een periode van vier jaar.

Relevante (neven)functies:

Alle leden hebben ook zitting in de Raden van Toezicht van Stichting de Utrechtse Molens en Stichting kasteel Loenersloot.

Dhr. Kortbeek (voorzitter)

- Lid raad van commissarissen MN Services N.V.
- Voorzitter van de raad van commissarissen van Emil Frey Nederland N.V.

Dhr. Snickers (lid Raad van Toezicht tot en met september 2020)

- Adviseur directie De Stiho Groep B.V., Nieuwegein
- Zelfstandig meubelmaker
- Vastgoedbelegger

Dhr. van Gellicum

- Rentmeester/taxateur bij Steenhuijs Grondzaken BV / A. van Gellicum Grondzaken BV via A. van Gellicum Beheer BV
- Eigenaar landbouwbedrijf De Langenhof
- Voorzitter expertcommissie landelijk en agrarisch vastgoed Stichting Nederlands Register Vastgoed Taxateurs
- Secretaris-penningmeester Stichting Fonds tot ondersteuning van het agrarisch onderwijs in het gebied van de Tielerwaard
- Voorzitter vereniging Wildbeheereenheid Tielerwaard-Oost
- Voorzitter Stichting Jachtcombinatie Geldermalsen

Mevr. Swinkels

- Founding partner Vastlab en Homes Factory
- Bestuurslid Habitat for Humanity

Dhr. de Vries

- Bestuurslid en arbiter bij de Raad van Arbitrage voor de Bouw
- Voorzitter raad van commissarissen van NileDutch Investment B.V.
- Voorzitter raad van commissarissen Batenburg Techniek N.V.
- Lid raad van commissarissen Andusgroup B.V.

Dhr. Runhaar

- Universitair hoofddocent Governance of Nature and Biodiversity, Copernicus Instituut voor Duurzame Ontwikkeling, Universiteit Utrecht
- Gasthoogleraar Forest and Nature Conservation Policy group, Wageningen University & Research Centre
- Lid van de Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade (BIJ12)
- Lid van de Commissie Deskundigen Meststoffenwetgeving (LNV)
- Lid Wetenschappelijke Raad van Advies Maasheggen.
- Bestuurslid Stichting Dassenwerkgroep Utrecht en 't Gooi

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Mw. Pennarts-Pouw

- Regiohoofd Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
- Lid kwaliteitscommissie Waddenfonds
- Onafhankelijk voorzitter Voion
- Lid bezwaaradviescommissie Fonds Podiumkunsten
- Voorzitter RvT Montfoort SV '19

Mw. Kingma (lid Raad van Toezicht vanaf september 2020)

- Kingsize interim – senior interim finance professional
- Stichting Utrechtse Heuvelrug triathlon – Penningmeester

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Financieel beleid en verantwoording

Dit jaarverslag is opgesteld volgens de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving voor fondsenwervende instellingen RJ 650.

Meerjarenoverzicht kengetallen

Volgens de erkenningsnormen van het CBF per 2019 moet de organisatie de gewenste verhouding tussen bestedingen (kosten) aan doelstelling, werving baten en beheer & administratie bepalen (art 3.3.1). Als ondergrens voor besteding aan doelstellingen beveelt het CBF 70% aan.

Bestedingen t.o.v. totale lasten	Gewenste verhouding	2020	2019	2018
Aan doelstelling	Minimaal 80%	87%	83%	81%
Aan fondsenwerving	Maximaal 5%	4%	4%	5%
Aan beheer en administratie	Maximaal 15%	9%	13%	14%

Voor een resultaatanalyse ten opzichte van begroting en vorig jaar; zie vanaf blz. 65.

Beleid mbt reserves en fondsen

Reserves

De stichting kan een deel van haar vermogen reserveren om invulling te geven aan specifieke doelstellingen. Het gaat hierbij om zogenaamde bestemmingsreserves. De bestemmingsreserves worden door het bestuur vastgesteld.

Om de continuïteit van de organisatie te waarborgen acht het bestuur van de stichting het noodzakelijk een continuïteitsreserve aan te houden, als beheersmaatregel voor het risico van wegvallen van subsidies, baten uit bezit of veranderingen in het economisch klimaat die een negatieve invloed op fondsenwerving of de financiële baten hebben (streven is € 5 miljoen, dit is 1 x de jaarkosten van de organisatie, exclusief aankopen en projecten). De stichting heeft een risicoanalyse opgesteld die tweejaarlijks wordt geactualiseerd. Hiermee is voldaan aan de Richtlijn Reserves Goede Doelen van de VFI en het CBF-reglement. De continuïteitsreserve wordt gemuteerd via de resultaatbestemming.

De reserve terugkoop erfpacht dient ter financiering van de (eventuele) terugkoop van in het verleden in erfpacht uitgegeven opstallen (met inbegrip van de in de tussenliggende perioden opgetreden waardemutaties als gevolg van contractuele bepalingen). Bij aflopende erfpachtcontracten heeft Het Utrechts Landschap in veel gevallen een verplichting tot (terug)koop van deze opstallen. Dotatie vindt plaats op basis van 25% van de jaarlijkse erfpachtbaten. De waarde van de terugkoopverplichtingen erfpacht bedraagt ca € 32 mln.

Om aankopen natuurgebieden (mede) te kunnen financieren worden gedoteerd aan de reserve aankopen ontvangen giften en nalatenschappen voor zover er door de schenker/erflater niet een andere bestemming is aangewezen (anders een bestemmingsfonds, zie onder 'fondsen'); vanwege de onvoorspelbaarheid van beschikbaar komen van gronden is er geen meerjarenplanning voor aankopen op te stellen.

De reserve overig betreft gelden ontvangen voor onderhoud en inrichting van gebieden. De reserve wordt gemuteerd via de resultaatbestemming. De reserve is bedoeld voor inrichting en beheer van natuurgebieden in de regio van de Hoogkampse Plas, en beheer van gebieden Niënhof.

De reserve voorfinanciering activiteiten dient voor de noodzakelijke voorfinanciering van activiteiten en bedrijfsmiddelen waarvoor bekostiging na boekjaar beschikbaar komt (SNL subsidie).

Voor identificatiedoelinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Fondsen

Dit betreft delen van het vermogen van de stichting waaraan door derden voorwaarden zijn gesteld voor de aanwending. Aanwendingen van dit vermogen, alsmede toevoegingen, worden via de resultaatbestemming verwerkt.

Fondsen beheer zijn gevormd vanuit de ontvangen (eeuwigdurende) afgekochte onderhoudsbijdragen voor diverse beheergebieden. Beheerfondsen Birkhoven en de Schammer worden jaarlijks geïndexeerd op basis van de consumentenprijsindex (CPI).

Het fonds bijdrage Postcodeloterij wordt jaarlijks gedoteerd ter hoogte van de op jaarbasis ontvangen gelden vanuit de Nationale Postcodeloterij minus de ten laste van het fonds gebrachte projectbestedingen (beide via de resultaatbestemming) passend binnen de doelbesteding van de Nationale Postcodeloterij.

Fondsen op Naam zijn door personen of stichtingen gedoteerde bijdragen met een specifieke bestemming.

Beleggingsbeleid

In 2015 is een spaar- en beleggingscommissie opgericht. Hierin hebben zitting de directeur-bestuurder en twee externe leden met expertise op het gebied van vermogensbeheer; dhr. P. van Heekeren en dhr. H. Liersch. Twee leden van de Raad van Toezicht zijn speciaal belast met het toezicht op de door de directie benoemde beleggingscommissie en de uitvoering van het beleggingsbeleid. Het doel van de spaargelden en beleggingen is bij te dragen aan het vermogen van de stichting en dit vermogen in stand te houden in reële termen over de tijd (t.o.v. prijsstijgingen/inflatie). In 2019 is een spaar- en beleggingsstatuut bijgesteld en opnieuw vastgesteld door de Raad van Toezicht. Dit statuut is te raadplegen op <https://www.utrechtslandschap.nl/beleid>. Voor beleggingsresultaten over 2020 zie blz. 84.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

VOORUITBLIK 2021

De COVID-19 uitbraak heeft vooralsnog een beperkt negatieve impact op de stichting gehad. Het grootste negatieve effect hebben onze vrijwilligers ervaren die al zo'n lange tijd niet of slechts mondjesmaat hun activiteiten kunnen uitvoeren. Zij missen hun werk, en Utrechts Landschap mist hen! Voor onze medewerkers geldt dat zij hun reguliere werk op veilige wijze buiten of thuis voortzetten.

Veel bezoekers van onze gebieden, Beschermers en anderen maakten kenbaar Utrechts Landschap (meer) te willen steunen. De behoefte aan en support voor natuur is merkbaar toegenomen. Wat het financiële effect van COVID-19 op de continuïteit van de stichting op langere termijn is valt nu nog moeilijk te voorspellen. De mate waarin de financiële positie van de stichting op korte en middellange termijn positief dan wel negatief wordt beïnvloed hangt af van de uiteindelijke duur en zwaarte van de COVID-19 maatregelen en de daarmee gepaard gaande economische ontwikkelingen.

Hoewel we ons rekenschap geven van de coronacrisis blijven ons Meerjarenbeleidsplan en onze doelen en strategieën volgens de OGSM methode onze basis. Een aangepaste, veelal digitale invulling die sommige activiteiten krijgen als gevolg van de beperkingen, hebben vooralsnog geen voorziene financiële consequenties. De belangrijkste speerpunten blijven het verwerven van natuur, landschap & erfgoed, het goed beheren en verbeteren van de kwaliteit van onze eigendommen, het verbreden van onze achterban en het zorgen voor een duurzame financiering van onze activiteiten. Voor de lange termijn oriëntatie hebben we sinds 2021 de beschikking over een bescheiden broedplaats binnen Utrechts Landschap waar nieuwe verdienmodellen worden onderzocht en ontwikkeld, en waar strategieën en praktische ideeën kunnen ontstaan die verbinding leggen met nieuwe partners en nieuwe doelgroepen. Het zogenaamde *ULLab* biedt ons ruimte voor onderzoek en innovatie die de toekomst van Utrechts Landschap versterken.

Ook in 2021 werken we actief aan aankopen om gebieden voor altijd veilig te stellen. Onze blik richten we, na een eerste aankoop in 2020 in de omgeving van Woerden, ook op west Utrecht waar we bij voorkeur in samenwerking met andere partijen een grotere natuurkern willen ontwikkelen.

We beheren onze gebieden deskundig en verbeteren in een aantal ervan middels projecten de kwaliteit van natuur, bijvoorbeeld door de aanplant van struweel en de ontwikkeling van heide en natuurlijk bos. Voor 2021 staan ook projecten gepland t.b.v. de bouw van een vleermuizenvoorziening en de benutting van kwelwater bij Amerongen. Dat project betekent een zeer gewenste versterking van dit Natura2000 gebied dat mede in het kader van de mitigatie van stikstofproblemen kan worden gefinancierd. Daarnaast verrichten we werkzaamheden die de toegankelijkheid van onze gebieden voor recreanten ten goede komen. We investeren in paden, boomveiligheid en parkeren. Het zorgvuldig reguleren van bijvoorbeeld wandelaars en fietsers, en hen een veilige route bieden zorgt dat andere delen van gebieden rustig blijven en de natuur daar meer ruimte krijgt. In ons terreinbeheer besteden we verder aandacht aan duurzaamheid door te experimenteren met de mogelijkheden van circulair terreinbeheer. In Zeist voeren we een groot project in het kader van de zogenaamde 'Erfgoeddeal' uit dat beoogt om de klimaatbestendigheid van kastelen en buitenplaatsen te vergroten. We voeren dit project uit samen met o.a. de gemeente Zeist, het Utrechts Particulier Grondbezit en de provincie Utrecht.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Ons monumentaal vastgoed in eigen beheer kent geen structurele achterstand. De staat van onderhoud is goed. Toch vergt ons vastgoed, waaronder bijvoorbeeld ook follies en een steenfabriek, steeds weer deskundige aandacht en onderhoud. Via O-prognose, het programma dat wij gebruiken voor de planning van ons beheer, maken we jaar- en werkplannen. We besteden opnieuw aandacht aan de verduurzaming van een aantal panden in eigen gebruik, waaronder het hoofdkantoor op landgoed Oostbroek.

Met de komst van de nieuwe nationale Omgevingswet en provinciale en gemeentelijke omgevingsvisies intensiveren we de samenwerking met NMU en Natuurmonumenten in het kader van ruimtelijke ordeningsprocessen. Inspraak in het kader van onze doelstelling vergt steeds verdergaande professionalisering en (juridische) kennis die we alleen samen met de andere groene partijen kunnen bekostigen. We bepleiten met kracht dat eerste het NNN moet worden afgemaakt en grote delen van de Groene Contour gerealiseerd. We onderzoeken of deskundige vrijwilligers met onze ondersteuning een rol kunnen en willen spelen bij de vele ruimtelijke vragen die op ons afkomen.

We communiceren intensief over de impact die we maken voor natuur, landschap en erfgoed. We verzilveren die positieve impact ook in 2021 met een verder stijgend aantal Beschermers en giften die ten goede komen aan de doelstelling. We vernieuwen onze website die hierdoor aansprekender en gebruiksvriendelijker wordt.

Ons werk blijft mensenwerk. Werken bij Utrechts Landschap is uitdagend, plezierig en leuk. Ook in een jaar waarin ons leven nog grotendeels beheerst zal worden door COVID-19. We investeren in de samenwerking binnen onze organisatie, ook met onze vrijwilligers. We organiseren mogelijkheden voor ontmoeting en uitwisseling binnen de regels voor COVID-19 en geven aandacht aan de broodnodige ontspanning. Utrechts Landschap biedt ons zo allen een veilige en inspirerende werkomgeving. We steunen de ontwikkeling van onze medewerkers en thuiswerken. We onderzoeken of we een gezonde leefstijl van medewerkers kunnen stimuleren en maken dat concreet. We voeren ons medewerkers-tevredenheidsonderzoek, dat we samen met de OR organiseren, eerder uit dan gepland om ook zo de vinger aan de pols te houden over het welzijn van medewerkers en hun suggesties voor verbetering.

Zie voor de begroting 2021 in cijfers blz. 85.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.⁴³

VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT

Vanaf 1 januari 2019 werkt Utrechts Landschap met een Raad van Toezicht. In dit model wordt het beleid ontwikkeld en uitgevoerd door de directie. De leden van de Raad van Toezicht keuren het beleid goed, houden toezicht op de uitvoering daarvan en leveren een actieve, betrokken en stimulerende bijdrage aan de strategie van de organisatie. Daarnaast is de RvT werkgever van de directie, in casu van de directeur-bestuurder. Net als in 2019 zijn ook in dit verslagjaar de verantwoordelijkheden en mandaten zoals omschreven in statuten en reglementen regelmatig onderwerp van gesprek geweest. Er was geen aanleiding die te wijzigen.

De Raad van Toezicht was voornemens om naast reguliere vergaderingen (waarin o.a. strategie, (nieuw) beleid en de voortgang daarin de belangrijkste onderwerpen van gesprek zijn), betrokken te blijven bij de medewerkers, de werkzaamheden en de stakeholders van de Stichting door aanwezig te zijn bij (personeels-)bijeenkomsten, gesprekken en speciale excursies. Helaas was dat in het verslagjaar als gevolg van COVID-19 maar zeer beperkt mogelijk. De reguliere vergaderingen vonden voornamelijk digitaal plaats (m.u.v. februari en september) en slechts een excursie en een apart terreinbezoek konden conform de voorschriften van de overheid georganiseerd worden.

In de reguliere Raad van Toezicht vergaderingen zijn onder meer de volgende onderwerpen aan de orde geweest: de directierapportages, het functioneren en de beloning van de directeur-bestuurder, de (her)benoeming van leden van de Raad van Toezicht, de benoeming van waarnemers van de RvT in de beleggingscommissie, de terugkoppeling uit die commissie, de kwaliteitscyclus van beheer, het risicobeleid, de jaarrapportage en jaarcijfers, het vastgoedbeleid, de staat van het vastgoed, diverse aankopen en projecten, de organisatieverandering van de afdeling Terreinbeheer, de bevindingen in het contact met de Ondernemingsraad, de voortgang in de reguliere werkzaamheden, het spaar- en beleggingsstatuut, financiële prognoses en de resultaten van de gevoerde marketingstrategie. Aan de vergaderingen nemen naast de directeur-bestuurder regelmatig leden van het managementteam of medewerkers van de stichting deel.

De Raad van Toezicht had in maart een extra vergadering die gewijd was aan potentiële aankopen van gronden en de criteria voor het stellen van prioriteiten. Dit is een speerpunt van het meerjarenbeleid, waarin de Raad graag een stimulerende rol speelt, ook ten aanzien van de uitbreiding van natuur aan de westkant van Utrecht. Daar is in 2020 een weidevogelgebied aangekocht, tot vreugde van de Raad.

In april besprak de Raad tijdens een extra vergadering haar eigen functioneren.

De financiële commissie van de Raad hield in 2020 drie vergaderingen met de directeur-bestuurder, het hoofd bedrijfsvoering en de controller. Onderwerpen waren de begroting, jaarstukken, IT-projecten en risico's die de stichting loopt. In de Raad kwamen de hoofdlijnen hiervan nog eens aan de orde en werd van gedachten gewisseld met onze accountant. De Raad is blij met zijn positieve oordeel en de transparante en adequate financiële verslaglegging van de stichting. Op financieel gebied achten wij succesvolle fondsenwerving meer nodig dan ooit: natuur verdient bescherming en onze ambitie ligt hoog. De organisatie slaagt er in toenemende mate in om nieuwe donateurs en fondsen aan te spreken en aan de doelstelling van de stichting te binden.

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

De remuneratiecommissie hield een functioneringsgesprek met de directeur-bestuurder. Daarin wordt jaarlijks aandacht besteed aan de gemaakte afspraken en de voortgang daarin. Daarnaast waren er ook regelmatig informele contacten.

De beleggingscommissie -die functioneert onder verantwoordelijkheid van de directeur-bestuurder- heeft twee externe leden en twee waarnemers vanuit de Raad van Toezicht. De commissie vergaderde driemaal in 2020.

Minimaal twee leden van de Raad ontmoeten jaarlijks de Ondernemingsraad. Dit jaar spraken we over de jaarstukken, het welzijn van de medewerkers als gevolg van COVID-19 en de toekomst van de organisatie.

We constateren met plezier dat het monumentale erfgoed van de stichting in goede staat is. Zoveel mogelijk stimuleren we bij restauraties en andere werkzaamheden tevens investeringen in duurzaamheid.

Voor de stichting zijn vrijwilligers, beschermers, bedrijfsvrienden, subsidiegevers en fondsen van levensbelang. De contacten met hen vanuit de Raad van Toezicht waren vanwege COVID-19 minder frequent en intensief dan voorheen. Het jaarlijks bestuurlijk overleg met de provincie Utrecht waaraan de voorzitter deelneemt vond noodgedwongen digitaal plaats. Ook daarmee geven wij invulling aan de afspraak dat wij ons actief inzetten voor de doelstelling van de stichting.

De Raad constateert dat de doelstelling van de stichting om natuur, landschap en erfgoed te beschermen meer dan ooit actueel is. Het stijgend aantal Beschermers onderstreept dat. We stellen vast dat de organisatie op basis van een heldere focus op de uitbreiding van natuur, op goed beheer van onze eigendommen, een stevige verankering in de Utrechtse samenleving en een gezonde financiële huishouding, uitstekend op koers ligt, maar dat de stichting ook nog voldoende uitdagingen kent. Natuur en erfgoed in de provincie kennen nog vele bedreigingen die het hoofd geboden moeten worden.

We ondersteunen daarom de inspanningen van de organisatie om via het ULLab de relevantie van de organisatie ook in de verdere toekomst te behouden. Het ULLab is een broedplaats binnen onze stichting die ruimte biedt voor onderzoek en innovatie, juist om de toekomst van Utrechts Landschap te versterken.

We spreken de hoop uit dat de crisis als gevolg van COVID-19 het besef van het grote belang van het werk van onze stichting onderstreept en de steun voor onze doelstelling alleen maar meer toeneemt. Onze ambities voor de toekomst blijven onverminderd groot en groen!

Namens de Raad van Toezicht
Michaël Kortbeek, voorzitter

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.⁴⁵

JAARREKENING 2020

BALANS (na resultaatbestemming)

x 1.000 euro	31 december 2020	31 december 2019
ACTIVA		
1. Immateriële vaste activa	0	0
2. Materiële vaste activa	421	316
3. Financiële vaste activa	400	400
	<u>821</u>	<u>716</u>
4. Vorderingen en overlopende activa	3.739	2.735
5. Effecten	3.672	3.398
6. Liquide middelen	<u>17.792</u>	<u>20.212</u>
	25.204	26.345
Totaal	<u>26.025</u>	<u>27.062</u>
PASSIVA		
<i>Reserves en fondsen</i>		
7. Reserves		
- Continuïteitsreserve	3.905	3.571
- Reserve terugkoop erfpacht	8.974	8.671
- Reserve aankopen	43	1.527
- Reserve overig	849	876
- Reserve voorfin. activiteiten	1.734	1.764
8. Fondsen		
- Fondsen beheer	3.015	3.006
- Fonds project Rodem	10	59
- Fonds bijdrage Postcodeloteri	1.324	1.324
- Fondsen op Naam	74	73
	19.929	20.871
9. Langlopende schulden	3.934	3.861
10. Kortlopende schulden	<u>2.162</u>	<u>2.330</u>
	6.097	6.191
Totaal	<u>26.025</u>	<u>27.062</u>

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2020

x 1.000 euro	Werkelijk 2020	Begroot 2020	Werkelijk 2019
BATEN			
Baten van particulieren	1.555	1.076	994
Baten van bedrijven	109	100	98
Baten van loterijorganisaties	938	938	938
Baten van subsidies van overheden	3.522	2.716	3.052
Baten van andere org. zonder winststreven	151	80	72
Totaal van de geworven baten	6.275	4.909	5.153
 Baten uit bezit	 2.515	 2.436	 2.877
Baten als tegenprestatie voor producten/diensten	633	755	826
Overige baten	59	150	1.892
	3.208	3.341	5.595
 Totaal van de baten	 9.483	 8.250	 10.749
 LASTEN			
<i>Besteed aan doelstellingen</i>			
Verwerving	2.656	1.075	775
Beheer gebieden en Openstelling	2.971	3.057	3.005
Instandhouding gebouwen	1.211	1.432	1.331
Draagvlak	420	482	468
Strategie	258	241	211
Projecten	1.729	1.542	1.315
Totaal van bestedingen aan doelstellingen	9.245	7.830	7.105
 Wervingskosten	 403	 427	 307
Kosten beheer en administratie	987	1.106	1.145
	1.390	1.533	1.452
 Totaal van de lasten	 10.635	 9.363	 8.557
 Saldo voor financiële baten en lasten	 -1.152	 -1.113	 2.191
Saldo financiële baten en lasten	210	144	874
Saldo van baten en lasten voor resultaatbestemming	-942	-969	3.065

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

Bestemming resultaat	x1.000 euro	1-1-2020	dotatie	onttrekking	31-12-2020
- Continuïteitsreserve		3.571	333	0	3.905
- Reserve terugkoop erfpacht		8.671	303	0	8.974
- Reserve aankopen		1.527	772	2.256	43
- Bestemmingsreserves overig		876	0	27	849
- Bestemmingsreserve voorfin. activiteiten		1.764	0	29	1.734
- Fondsen beheer		3.006	38	29	3.015
- Fonds project Rodem		59	0	49	10
- Fonds bijdrage Postcodeloterij		1.324	938	938	1.324
- Fondsen op Naam		73	1	0	74
Totaal		20.871	2.386	3.328	19.929

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

KASSTROOMOVERZICHT 2020

Kasstroom uit operationele activiteiten (x € 1.000) (x 1.000 euro)	2020	2019
Resultaat boekjaar voor financiële baten en lasten	-1152	2191
<i>Aanpassingen voor:</i>		
Afschrijvingen	61	59
Veranderingen in werkkapitaal		
Mutatie vorderingen en overlopende activa	-1004	648
Mutatie voorzieningen		
Mutatie schulden op korte termijn	-168	521
Mutatie langlopende schulden	-1	47
Mutatie werkkapitaal	-1173	1216
Kasstroom uit operationele activiteiten	-2265	3466
Investeringsactiviteiten		
Investeringen in immateriële vaste activa	0	0
Investeringen in materiële vaste activa	-172	-91
Desinvesteringen (met name uitgifte in erfpacht)	7	2230
Uitgaven en ontvangsten van beleggingen	11	107
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-155	2246
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	0	0
Netto kasstroom	-2419	5712
Liquide middelen begin boekjaar	20212	14499
Liquide middelen einde boekjaar	17792	20212
Toename resp. afname liquide middelen	-2419	5713

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE BALANS EN STAAT VAN BATEN EN LASTEN

ALGEMENE TOELICHTING

Activiteiten

De stichting heeft overeenkomstig artikel 2 in haar statuten als doel:

het bevorderen van het natuur- en landschapsschoon en cultuurhistorie in de provincie Utrecht, waaronder de instandhouding en het beheer van rijksmonumenten in eigendom. Onder natuur- en landschapsschoon en cultuurhistorie wordt verstaan al datgene wat tot de aantrekkelijkheid van het landschapsbeeld bijdraagt, waartoe mede kunnen worden gerekend de merkwaardigheden op het gebied der natuurhistorie en de voortbrengselen van menselijke werkzaamheid, welke door hun vorm, ligging of ouderdom de waarde van het landschapsbeeld verhogen.

Continuïteitsveronderstelling

De financiële positie van de stichting is positief op basis van de liquiditeitspositie, de vermogenspositie, de ontwikkeling van het exploitatiesaldo en de meerjarenverwachting.

Deze jaarrekening is diensgevolge opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Vestigingsadres

Stichting Het Utrechts Landschap is feitelijk gevestigd op aan de Bunnikseweg 39, 3732 HV de Bilt en staat geregistreerd in het handelsregister met nummer 41177576.

Gebruik van schattingen

Bij de totstandkoming van de jaarrekening van de stichting moet het bestuur schattingen maken en aannames doen. Deze schattingen en aannames zijn van invloed op de gerapporteerde activa en passiva, de vermelding van de niet uit de balans blijvende activa en passiva op balansdatum en op de opbrengsten en kosten in de periode waarover wordt gerapporteerd.

De werkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen en aannames. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen en schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien alsmede in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de leden van de Raad van Toezicht, het bestuur en andere sleutelfunctionarissen binnen de stichting en nauwe verwanten zijn verbonden partijen. Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

De stichting heeft de volgende verbonden partijen uit hoofde van de Raad van Toezicht en het bestuur:

- Stichting De Utrechtse Molens te De Bilt (hierna: SDUM): heeft als doel het in eigendom verwerven en in stand houden van molens en aanverwante objecten in de provincie Utrecht en het beschermen van de molenbiotoop. De stichting heeft met SDUM een samenwerkingsrelatie, SDUM maakt voor de uitvoering van haar werkzaamheden deels gebruik van de werkorganisatie van de stichting. De kosten van deze werkorganisatie worden op basis van tijdregistratie vermenigvuldigd met een (vastgesteld) bedrag per uur door de stichting bij SDUM in rekening gebracht.

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

- Stichting Kasteel Loenersloot te De Bilt (hierna: SKL): heeft als doel het in stand houden van het kasteel Loenersloot en het in stand houden en restaureren van monumenten. De stichting heeft met SKL een samenwerkingsrelatie, SKL maakt voor de uitvoering van haar werkzaamheden deels gebruik van de werkorganisatie en de directeur-rentmeester van de stichting. De kosten van deze werkorganisatie worden op basis van tijdsregistratie vermenigvuldigd met een (vastgesteld) bedrag per uur door de stichting bij SKL in rekening gebracht.

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

Algemeen

Deze jaarrekening is opgesteld volgens de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving RJ650 'Fondsenwervende instellingen'.

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Alle bedragen zijn vermeld in euro's.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van voorgaand jaar.

Bijzondere posten

Bijzondere posten zijn opbrengsten en/of kosten die voortvloeien uit gebeurtenissen of transacties die behoren tot het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening, maar die omwille van de vergelijkbaarheid apart toegelicht worden op grond van de aard, omvang of het incidentele karakter van de post.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van afschrijvingen op basis van de lineaire methode en op basis van de economische levensduur inschatting. Er wordt rekening gehouden met bijzondere waardeverminderingen; dit is het geval als de boekwaarde van het actief (of van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort) hoger is dan de realiseerbare waarde ervan.

Materiële vaste activa

De verwervingen die in het kader van de doelstelling van de stichting plaatsvinden en waarmee niet duurzaam genereren van opbrengsten wordt beoogd, worden pm (zijnde de lagere realiseerbare waarde) gewaardeerd en de aanschaffingskosten worden direct ten laste van de staat van baten en lasten gebracht. Eventuele uit het beheer van deze verwervingen voortvloeiende opbrengsten hebben geen causale relatie met de redenen voor aanschaffing en zijn niet voldoende om de in het beheer verbonden kosten te dekken. Voor deze aanschaffingen bestaat geen voornemen tot vervreemding en/of vervanging op korte of lange termijn.

Overige aanschaffingen, die bedoeld zijn om de werkzaamheden van de stichting duurzaam te dienen en die een bijdrage leveren aan het genereren van opbrengsten of het beperken van toekomstige kosten, worden gewaardeerd tegen aanschaffingsprijs of tegen de lagere realiseerbare waarde, onder aftrek van lineair berekende afschrijvingen op basis van economische en/of technische levensduur en rekening houdend met een eventuele restwaarde. De afschrijvingen bedragen een percentage van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en zijn als volgt voor de verschillende categorieën:

- Transportmiddelen: 7/10/12,5/20%
- Inventaris gereedschappen: 20/33,3%

Financiële vaste activa

Leningen u/g

Leningen u/g worden bij de eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de nominale waarde, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen.

Bijzondere waardeverminderingen

De stichting beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde van het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder-waardeverminderingsverlies wordt direct als last verwerkt in de staat van baten en lasten onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Vorraden

De voorraden grond- en hulpstoffen en handelsgoederen worden gewaardeerd tegen kostprijs of lagere opbrengstwaarde. Bij de bepaling van de opbrengstwaarde wordt rekening gehouden met de incourantheid van de voorraden.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Na eerste verwerking gewaardeerd tegen de nominale waarde. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden statisch bepaald.

Effecten

Effecten worden – indien deze een beursnotering kennen – bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Daarna worden effecten ook gewaardeerd tegen de reële waarde. Dit is gelijk aan de beurswaarde.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Reserves en fondsen

Reserves

Om de continuïteit van de organisatie te waarborgen acht het bestuur van de stichting het noodzakelijk een continuïteitsreserve aan te houden (streven is € 5 miljoen, dit is 1 x de jaarkosten van de organisatie, exclusief aankopen en projecten). Hiermee is voldaan aan de Richtlijn Reserves Goede Doelen van de VFI en het CBF-reglement. De continuïteitsreserve wordt gemuteerd via de resultaatbestemming.

De reserve terugkoop erfpacht dient ter financiering van de (eventuele) terugkoop van in het verleden in erfpacht uitgegeven opstallen (met inbegrip van de in de tussenliggende perioden opgetreden waardemutaties als gevolg van contractuele bepalingen). Bij aflopende erfpachtcontracten heeft Het Utrechts Landschap in veel gevallen een verplichting tot (terug)koop van deze opstallen. Dotatie vindt plaats op basis van 25% van de jaarlijkse erfpachtbaten. De waarde van de terugkoopverplichtingen erfpacht bedraagt ca € 32 mln.

Om aankopen natuurgebieden (mede) te kunnen financieren worden gedoteerd aan de reserve aankopen ontvangen giften en nalatenschappen voor zover er door de schenker/erflater niet een andere bestemming is aangewezen (anders een bestemmingsfonds, zie onder 'fondsen'); vanwege de onvoorspelbaarheid van beschikbaar komen van gronden is er geen meerjarenplanning voor aankopen op te stellen.

De reserve overig betreft gelden ontvangen voor onderhoud en inrichting van het gebied Hoogkampse Plas en Niënhof. De reserve wordt gemuteerd via de resultaatbestemming. De reserve is bedoeld voor aankopen, inrichting en beheer van de Hoogkampse Plas en Niënhof.

De reserve voorfinanciering activiteiten dient voor de noodzakelijke voorfinanciering van activiteiten en bedrijfsmiddelen waarvoor bekostiging na boekjaar beschikbaar komt (SNL subsidie).

Fondsen

Dit betreft delen van het vermogen van de stichting waaraan door derden voorwaarden zijn gesteld voor de aanwending. Aanwendingen van dit vermogen, alsmede toevoegingen, worden via de resultaatbestemming verwerkt.

Fondsen beheer zijn gevormd vanuit de ontvangen (eeuwigdurende) afgekochte onderhoudsbijdragen van gemeenten voor diverse beheergebieden. Beheerfondsen Birkhoven en de Schammer worden jaarlijks geïndexeerd op basis van de consumentenprijsindex (CPI).

Het fonds bijdrage Postcodeloterij wordt jaarlijks gedoteerd ter hoogte van de op jaarbasis ontvangen gelden vanuit de Nationale Postcodeloterij minus de ten laste van het fonds gebrachte projectbestedingen (beide via de resultaatbestemming) passend binnen de doelbesteding van de Nationale Postcodeloterij.

Fondsen op Naam zijn door personen of stichtingen gedoteerde bijdragen met een specifieke bestemming.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Schulden op lange termijn

Algemeen

Schulden op lange termijn worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden op lange termijn worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Schulden op lange termijn worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de geschatte looptijd van de schulden op lange termijn in de staat van baten en lasten als interestlast verwerkt.

Terugkoopverplichting erfpacht

Het bezit van de stichting is ten dele uitgegeven in erfpacht. Op de grond van wettelijke bepalingen heeft de stichting bij afloop van het erfpachtcontract de plicht tot (terug)koop van de opstallen tegen de contractueel bepaalde opstalwaarde. Uit hoofde van haar doelstelling heeft de stichting de verplichting haar bezittingen duurzaam in stand te houden.

Met ingang van 2014 heeft de stichting gekozen voor het opnemen van een langlopende verplichting. Hiertoe wordt bij het in erfpacht uitgeven van opstallen het verkoopbedrag opgenomen onder de langlopende verplichtingen. De verplichting wordt jaarlijks herijkt op basis van de bouwkostenindex Nieuwbouwwoningen. Indien vaststaat dat voor een in erfpacht uitgegeven opstal sprake is van een terugkoopverplichting (feitelijk en in rechte afdwingbaar), de omvang hiervan betrouwbaar is vast te stellen, en het moment vaststaat waarop de uitstroom van geldmiddelen plaatsvindt, wordt de terugkoopverplichting erfpacht gemuteerd met het bedrag benodigd voor de financiering van deze terugkoopverplichting.

Vooruit ontvangen bedragen beschermers voor het leven

De ontvangen bedragen van beschermers voor het leven worden met ingang van 2016 niet meer verantwoord onder de schulden op lange termijn. Deze worden in tegenstelling met voorgaande jaren gelijk te gunste van de staat van baten en lasten gebracht. De vooruit ontvangen bedragen beschermers voor het leven uit voorgaande jaren die hier nog wel onder zijn gewaardeerd zullen conform voorgaande jaren geleidelijk vrijvallen. Voor ontvangen bedragen beschermers voor het leven met een looptijd langer dan een jaar worden verantwoord onder de schulden op lange termijn. In geval de looptijd korter is dan een jaar geschiedt verantwoording onder de schulden op korte termijn. De nog gereserveerde ontvangsten uit vorige jaren zullen conform voorgaande jaren geleidelijk vrijvallen.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Dit is meestal gelijk aan de nominale waarde.

GRONDSLAGEN VOOR DE BEPALING VAN HET RESULTAAT

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en de lasten over het verslagjaar met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen. De baten en de lasten worden toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben, uitgaande van historische kosten. Verliezen worden verantwoord als deze voorzienbaar zijn, baten worden verantwoord als deze gerealiseerd zijn.

Baten uit eigen fondsenwerving

De baten uit eigen fondsenwerving worden toegerekend aan en verantwoord in de verslagperiode waarin deze ontvangen/toerekenbaar zijn. Uitzondering hierop zijn de baten uit nalatenschappen die worden opgenomen in het boekjaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Voor identificatiedoeleinden

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Eventuele verkrijgingen belast met vruchtgebruik worden in het boekjaar opgenomen bij einde van het vruchtgebruik of bij eerdere verkoop van het blote eigendom.

Baten van loterijorganisaties

Baten van de Nationale Postcode Loterij (NPL) worden in het jaar van ontvangst verantwoord. In het contract met deze loterijorganisatie staat dat de NPL per jaar 'uitsluitend een door haar te bepalen bedrag uit de afdracht van loterijtrekkingen uit zal laten keren'. Dit bedrag wordt in het jaar volgend op het jaar waarop de bate betrekking heeft door de loterijorganisatie uitgekeerd. Derhalve wordt dit ontvangen bedrag in het jaar van ontvangst verantwoord.

Subsidiebaten

De subsidiebaten en de subsidieasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben, uitgaande van historische kosten. Subsidieverliezen worden verantwoord als deze voorzienbaar zijn, subsidiebaten worden verantwoord als deze gerealiseerd zijn.

Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden verwerkt overeenkomstig hetgeen uiteengezet onder de grondslag voor waardering van materiële vaste activa.

Baten uit huur en (erf)pacht

De baten uit huur en (erf)pacht worden toegerekend aan en verantwoord in de verslagperiode waarin deze ontvangen/toerekenbaar zijn.

Bij verkoop van een in erfpacht uitgegeven opstal door de huidige erfpachter aan een nieuwe erfpachter kunnen partijen Utrechts Landschap verzoeken een nieuwe erfpachtovereenkomst op te stellen. De nieuwe erfpachtcanon die wordt afgesloten met de nieuwe erfpachter is gebaseerd op de huidige economische waarde, en kan lager zijn dan de nog lopende erfpachtverplichting van de verkopende erfpachter. In deze gevallen ontvangt Utrechts Landschap van de verkopende partij een afkoopsom voor de in de toekomst gederfde erfpachtinkomsten. Deze afkoopsommen worden verwerkt als bate in de verslagperiode waarin deze ontvangen/toerekenbaar is.

Overige baten

De overige baten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben, uitgaande van historische kosten. Verliezen worden verantwoord als deze voorzienbaar zijn, baten worden verantwoord als deze gerealiseerd zijn.

Baten uit voorgaande jaren die in dit boekjaar zijn geconstateerd, worden aan deze verslagperiode toegerekend en zijn verantwoord onder de overige baten.

Personeelsbeloningen

Periodiek betaalbare beloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Pensioenen

De stichting heeft voor haar werknemers een toegezegd pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen gebaseerd op middelloonregeling berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd bij de stichting. De verplichtingen, welke voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij BPL Pensioen. De stichting betaalt hiervoor premies waarvan 75% door de werkgever wordt betaald en 25% door de werknemer. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat. De actuele dekkingsgraad van

het pensioenfonds was in december 2020 92%. De beleidsdekkingsgraad over de laatste twaalf maanden was in december 2020 87%. De stichting heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. De stichting heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord. De pensioenregeling is dientengevolge verwerkt als toegezegde bijdrageregeling ('verplichtingenbenadering').

Afschrijvingen

De afschrijvingen op de immateriële en materiële vaste activa worden bepaald met in achtneming van de reeds vermelde grondslagen van waardering inzake de immateriële en materiële vaste activa

Lasten

Besteed aan doelstellingen, Wervingskosten en Kosten beheer en Administratie

De kosten worden bepaald met inachtneming van hiervoor reeds vermelde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Verliezen worden in aanmerking genomen in het verslagjaar waarin deze voorzienbaar zijn.

Lasten uit voorgaande jaren die in dit boekjaar zijn geconstateerd, worden aan deze verslagperiode toegerekend en zijn verantwoord onder de overige kosten.

Financiële baten en lasten

De rentebaten betreffen de op het verslagjaar betrekking hebbende renteopbrengsten over banktegoeden. De rentelasten betreffende de op het verslagjaar betrekking hebbende rentelasten over banktegoeden en schulden op lange termijn. De baten uit beleggingen gerealiseerd en ongerealiseerd worden toegerekend aan de (verslag)periode waarop deze betrekking hebben.

GRONDSLAGEN VOOR DE VERDELING VAN UITVOERINGSKOSTEN EIGEN ORGANISATIE

Utrechts Landschap baseert zich op de richtlijn van Goede Doelen Nederland voor de verdeling van uitvoeringskosten van de eigen organisatie.

Kostensoort	Toerekening aan Beheer & Administratie
Directie	50% Beheer en Administratie, 50% doelstelling
Afdeling Bedrijfsvoering	100%
Salarisadministratie	100%
Personeelskosten	Naar rato op doelstelling
ICT - algemeen	100%
ICT – specifieke applicaties	Voor zover niet toerekenbaar aan doelstelling
Huisvesting/facilitair	Voor zover niet toerekenbaar aan doelstelling
Juridische kosten	Voor zover niet toerekenbaar aan doelstelling
Verzekeringen	Voor zover niet toerekenbaar aan doelstelling

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE BALANS 2020 - ACTIVA

	31 december 2020	31 december 2019
2. Materiële vaste activa		
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	PM	PM
Transportmiddelen	341.244	250.084
Inventaris, gereedschappen en automatisering	79.852	66.308
	421.096	316.392

Mutatie-overzicht:

	<u>Transportmiddelen</u>	<u>Inventaris, gereedschap, automatisering</u>
Boekwaarde per 1 januari	250.084	66.308
Investerings	123.579	48.419
Desinvesteringen	0	6.685
Afschrijvingen	32.419	28.190
Boekwaarde per 31 december	341.244	79.852
De toegepaste afschrijvingspercentages zijn:	7/10/12,5/20%	20%/33,3%

In 2020 is geïnvesteerd in drie elektrische bestelauto's, twee elektrische personenauto's en in een nieuw platform voor de kantoorautomatisering.

	31 december 2020	31 december 2019
3. Financiële vaste activa		
Leningen u/g	400.000	400.000

Mutatie-overzicht:

Boekwaarde 1 januari	400.000
Mutaties	0
Boekwaarde 31 december	400.000

Dit betreft een in 2008 vertrekke aflossingsvrije hypothecaire geldlening met een looptijd van 30 jaar en een vaste rentevoet van 4%. Ter extra zekerheid is op het in erfpacht uitgegeven opstal het recht van eerste hypotheek gevestigd voor een bedrag van € 640.000.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE BALANS 2020 - ACTIVA

	31 december 2020	31 december 2019
4. Vorderingen en overlopende activa		
Vorraden infocentra	28.190	30.963
Debiteuren	297.263	182.088
Voorziening dubieuze debiteuren	-40.329	-33.750
Omzetbelasting	243.215	100.232
Nog te ontvangen bedragen	367.228	428.359
Nog te ontvangen subsidies	2.654.514	1.887.209
Vooruitbetaalde bedragen	64.472	48.287
RC de Utrechtse Molens	61.915	76.904
RC Kasteel Loenersloot	55.116	8.808
Diversen	7.855	6.308
	<u>3.739.439</u>	<u>2.735.408</u>

De vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd van < 1 jaar behoudens subsidie-gerelateerde vorderingen. Deze variëren in looptijd en zijn mede afhankelijk van de aard/omvang van de subsidieprojecten.

De post Nog te ontvangen subsidies bestaat voornamelijk uit de SNL toekenning. Deze subsidietoekenning wordt jaarlijks na afloop van het boekjaar uitbetaald door de subsidieverstrekker.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE BALANS 2020 - ACTIVA

	31 december 2020	31 december 2019
5. Effecten		
Effectenrekening	3.672.444	3.398.168
<u>Mutatie-overzicht effecten</u>		
Stand 1 januari	3.398.168	
Aankoop aandelen	63.989	
Koersresultaat	210.287	
Stand 31 december	3.672.444	

De aankoop aandelen bestaat uit dividend die direct wordt omgezet in aandelen.
Voor een analyse van het beleggingsrendement, zie blz. 84.

	31 december 2020	31 december 2019
6. Liquide middelen		
Rekening-courant saldi	1.129.361	2.747.076
Spaarrekeningen	16.660.789	17.456.901
Kasgelden vrijwilligers commissies	2.224	7.626
	<u>17.792.374</u>	<u>20.211.603</u>

De liquide middelen staan ter vrije beschikking aan de stichting.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE BALANS 2020 - PASSIVA**7. Reserves**

	1-1-2020	dotatie	onttrekking	31-12-2020
Continuïteitsreserve	3.571.381			3.571.381
Resultaat minus dotaties/onttrekkingen		333.487	0	333.487
overige reserves				
Totaal	3.571.381	333.487	0	3.904.868

	1-1-2020	dotatie	onttrekking	31-12-2020
Reserve terugkoop erfpacht	8.670.997	303.428	0	8.974.425
Totaal	8.670.997	303.428	0	8.974.425

Per 2018 bedraagt de dotatie aan de reserve Terugkoop erfpacht 1/4 van de baten erfpacht (was 1/2), conform bestuursbesluit van juni 2017.

	1-1-2020	dotatie	onttrekking	31-12-2020
Reserve aankopen	1.527.071			1.527.071
Nalatenschappen		540.872	0	540.872
Giften en bijdragen organisaties		231.599	0	231.599
Aankopen 2020		0	2.256.476	-2.256.476
Totaal	1.527.071	772.471	2.256.476	43.066

Per 2018 wordt aan de reserve Aankopen geen dotatie van de baten Natuurbegraafplaats meer gedaan, conform bestuursbesluit van juni 2017.

	1-1-2020	dotatie	onttrekking	31-12-2020
Reserves overig				
Baten Hooge Kampse Plas	611.415	0	0	611.415
Compensatie Niënhof	265.000		27.150	237.850
Totaal	876.415	0	27.150	849.265

Vanuit de bate ontvangen voor omzetting hoogwaardige landbouwgrond naar natuur (Niënhof) is een bedrag gereserveerd voor meerjarig beheer.

	1-1-2020	dotatie	onttrekking	31-12-2020
Reserve voorfin. activiteiten	1.763.574			1.763.574
Mutatie		0	29.105	-29.105
Totaal	1.763.574	0	29.105	1.734.469

Deze reserve betreft de voorfinanciering van de activiteiten die bekostigd worden door de SNL subsidie. Deze subsidietoekenning wordt jaarlijks na afloop van het boekjaar uitbetaald door de subsidieverstrekker.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE BALANS 2020 - PASSIVA**8. Fondsen**

	1-1-2020	dotatie	onttrekking	31-12-2020
Fondsen beheer				0
Onderhoud de Breul	303.814	0	2.944	300.870
Onderhoud Birkhoven	1.175.152	17.627	4.215	1.188.564
Onderhoud de Schammer	1.353.119	20.297	15.966	1.357.449
Onderhoud Zanderij	160.000	0	3.801	156.199
Onderhoud de Kievit	1.818	0	1.818	0
Onderhoud dassenburcht Groenekan	12.000	0	0	12.000
Totaal	3.005.903	37.924	28.743	3.015.084

	1-1-2020	dotatie	onttrekking	31-12-2020
Fonds project Rodem	58.687			58.687
Mutatie		0	36.374	-36.374
Aankopen 2020		0	12.313	-12.313
Totaal	58.687	0	48.687	10.000

Dit fonds komt voort uit afwikkeling van een subsidie voor het Rodemproject.

	1-1-2020	dotatie	onttrekking	31-12-2020
Fonds bijdrage Postcodeloterij	1.323.934			1.323.934
Bijdrage NPL 2020		937.500	0	937.500
Aankopen 2020		0	387.656	-387.656
Projecten		0	549.844	-549.844
Totaal	1.323.934	937.500	937.500	1.323.934

Het saldo van het fonds bijdrage Postcodeloterij is grotendeels gereserveerd voor projecten die nog in uitvoering zijn (732k). Een aantal NPL projecten worden deels gefinancierd door subsidies en andere bijdragen. Voor de projecten uit voorgaande jaren bedroeg deze financiering in 2020 710.503 euro en voor de nieuwe NPL projecten 7.418 euro.

	1-1-2020	dotatie	onttrekking	31-12-2020
Fondsen op Naam	72.587			72.587
Huising/de Stigter		1.047	0	1.047
Totaal	72.587	1.047	0	73.634

Per 2018 biedt het Utrechts Landschap de mogelijkheid van een Fonds op Naam aan. Een Fonds op Naam is een grotere schenking met een gerichte opdracht. Een Fonds op Naam biedt (vermogende) particulieren, maar ook bedrijven en stichtingen de mogelijkheid op deze persoonlijke wijze het werk van het Utrechts Landschap structureel te ondersteunen.

De schenker bepaalt zelf de naam van het fonds en de doelstelling. De schenker kan ook zelf bepalen hoeveel geld het fonds uitgeeft. Het doel van het Fonds op Naam moet wel passen binnen de doelstelling van het Utrechts Landschap.

Voor identificatiedoelinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE BALANS 2020 - PASSIVA

	31 december 2020	31 december 2019
9. Langlopende schulden		
Renteloze leningen	340.335	340.335
Terugkoopverplichting erfpacht	3.465.485	3.390.886
Beschermers voor het leven	30.179	34.794
Overige schulden (waarborgsommen)	98.363	94.753
	<u>3.934.362</u>	<u>3.860.768</u>

Mutatie-overzicht renteloze leningen*Lening Stoutenburg*

Stand 1 januari	340.335
Mutatie	0
Stand 31 december	<u>340.335</u>

Mutatie-overzicht terugkoopverpl.

Stand 1 januari	3.390.886
Uitgifte in erfpacht	0
Jaarlijkse oprenting (2020: 2,2%)	74.599
Stand 31 december	<u>3.465.485</u>

In 2020 zijn geen opstallen in erfpacht uitgegeven.

De volgende opstelling geeft de resterende looptijd van de langlopende schulden.

	2020		2019	
	Totaal	> 5 Jaar	Totaal	>5 Jaar
	€	€	€	€
Renteloze leningen	340.335	340.335	340.335	340.335
Terugkoopverplichting erfpacht	3.465.485	3.465.485	3.390.886	3.390.886
Beschermers voor het leven	30.179	13.690	34.794	16.300
Overige schulden	98.363	0	94.753	0
	<u>3.934.362</u>	<u>3.819.510</u>	<u>3.860.768</u>	<u>3.747.521</u>

Voor identificatiedoeleinden

TOELICHTING OP DE BALANS 2020 - PASSIVA

	31 december 2020	31 december 2019
10. Kortlopende schulden		
Crediteuren	755.408	841.090
Af te dragen loonheffingen	74.750	34.356
Schulden terzake van pensioenen	61.877	58.799
Nog te betalen vakantiegeld/- dagen	240.781	237.198
Nog te betalen bedragen	474.416	493.593
Vooruitontvangen bedragen en subsidies	555.019	665.224
	<u>2.162.251</u>	<u>2.330.260</u>

De kortlopende schulden hebben een looptijd van < 1 jaar.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

(Meerjarige) financiële verplichtingen en rechten

Erfpacht - terugkoopverplichting

Door de stichting zijn percelen in erfpacht uitgegeven, waarbij een terugkoopverplichting tegen bouwkundige waarde bestaat bij afloop van de erfpachtovereenkomst. De waarde van de terugkoopverplichtingen erfpacht bedraagt ca € 32 mln. De ontvangen gelden bij het in erfpacht uitgeven zijn in de balans als langlopende verplichting verantwoord.

Erfpacht –canons

De duur van de erfpachtovereenkomsten is tot en met uiterlijk 2087. De nominale waarde van de nog te ontvangen erfpachtcanons bedraagt ultimo 2020 € 23.573.621.

De opgebouwde rechten < 1 jaar bedragen € 1.079.855

De opgebouwde rechten > 1 jaar en < 5 jaar bedragen € 4.214.200

De opgebouwde rechten > 5 jaar bedragen € 18.279.564

Verstreckte opdrachten

De stichting heeft in 2020 voor een totaalbedrag van € 376.400 opdrachten verstrekt aan derden voor uit te voeren werkzaamheden in 2021.

Huur

De looptijden van de meeste huren variëren van aflopend 5 jaar tot onbepaald. Een aantal huurcontracten met een totale jaarhuur van € 70.339 vervallen binnen 1 jaar.

Investeringsverplichtingen

Er zijn geen investeringsverplichtingen aangegaan.

Aansprakelijkheid bij een fiscale eenheid

De stichting vormt met Stichting de Utrechtse Molens en Stichting Kasteel Loenersloot een fiscale eenheid voor de omzetbelasting. Op grond van de invorderingswet is de stichting hoofdelijk aansprakelijk voor ter zake de door de combinatie verschuldigde belasting.

Door de stichting wordt met de Stichting De Utrechtse Molens en Stichting Kasteel Loenersloot via de rekening-courantverhouding afgerekend.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2020 - BATEN

	Werkelijk 2020	Begroot 2020	Werkelijk 2019
Baten van particulieren			
Beschermers	778.202	755.000	791.045
Periodieke schenkingen	82.148	11.000	67.410
Giften - geoormerkt	139.859	70.000	33.910
Giften - niet geoormerkt	14.112	40.000	18.697
Nalatenschappen	540.872	200.000	83.119
Baten van bedrijven	108.875	100.000	98.250
Baten van loterijorganisaties - Nat.Postcode Loterij	937.500	937.500	937.500
Baten van subsidies van overheden			
SNL - provincie Utrecht	1.735.730	1.733.070	1.763.574
DAEB subsidie - provincie Utrecht	766.446	738.000	751.309
Sim subsidie - RCE	240.740	244.440	222.919
Projectsubsidies	778.946	0	313.887
Baten van andere org. zonder winststreven	151.426	80.000	71.641
Baten uit bezit			
Erfpacht	1.213.712	1.210.571	1.434.902
Huur	709.720	683.362	727.089
Pacht en terreinhuur	263.630	239.000	274.761
Hooge Kampse Plas	0	0	68.004
Natuurbegraafplaats	211.830	150.000	184.828
Houtverkoop	31.276	5.000	62.397
Verhuur vergaderzalen en vakantiewoning	77.806	125.000	110.749
Vergunningen/toestemmingen	7.476	23.000	14.357
Baten als tegenprestatie voor producten/diensten			
Beheervergoedingen derden	487.019	483.900	484.374
Omzet winkel en infocentra	40.715	125.000	113.866
Landschapsproducten	35.693	47.500	64.194
Excursies en evenementen	2.131	37.000	32.344
Overige baten tegenprestaties	67.288	62.000	131.284
Overige baten			
Overige baten	43.421	150.000	1.642.084
Baten uit voorgaande jaren	16.020		250.119
	9.482.594	8.250.343	10.748.613

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2020 – BATEN

Realisatie 2020:

Op Geoormerkte giften zijn particuliere giften ontvangen, voornamelijk voor aankoop Harlan en Lunenburgerwaard eind 2019.

In 2020 zijn vier aankondigingen van nieuwe nalatenschappen ontvangen. De baten in 2020 bestaan voornamelijk uit voorschotten van twee nalatenschappen.

Op Baten van bedrijven is naast de Bedrijfsvriendenbijdragen ook een gift ontvangen voor de Pont van het Landschap.

De SNL, DAEB en Sim subsidies zijn structureel. De projectsubsidies zijn incidenteel. De projectsubsidies bestaan dit jaar voornamelijk uit SKNL subsidies, o.a. voor de Bunzing, Heidestein-Noord en Utrechtse Heuvelrug.

Op Baten van andere organisaties zonder winststreven zijn bijdragen van vermogensfondsen en andere partijen ontvangen, voornamelijk voor de aankoop van polder Rietveld en de Pont van het Landschap.

Op Overige baten tegenprestaties zijn baten ontvangen voor diverse opdrachten en projecten waarin Utrechts Landschap wordt ingeschakeld door andere partijen om expertise of advies te leveren of specialistisch werk uit te voeren.

De Overige baten bestaan voornamelijk uit een vergoeding voor erfdiensbaarheid.

De Baten voorgaande jaren bestaan uit vervallen verplichtingen en een nagekomen gift voor het rolstoelpad Blauwe Kamer.

Realisatie versus Begroting en Realisatie 2019:

De succesvolle werving van Beschermers van eind 2020 is nog niet in de baten terug te zien. De baten uit Periodieke Schenkingen zijn te laag begroot. De baten zijn wel in lijn met vorig jaar.

De geoormerkte giften zijn hoger dan begroot en fors hoger dan vorig jaar door succesvolle fondsenwerving voor de aankoop in 2019 van Harlan en Lunenburgerwaard, en door een betere splitsing in de administratie tussen de reguliere Beschermersbijdrage en een extra gift in een en dezelfde overboeking.

Omdat er in 2019 geen enkele nieuwe aankondiging van een nalatenschap was ontvangen, was de bate uit Nalatenschappen conservatief begroot. Door afwikkeling van een nalatenschap uit januari 2018, en een zeer snelle eerste uitbetaling van een nalatenschap uit juni 2020 is de gerealiseerd bate fors hoger dan begroot.

Door indexering van de DAEB subsidie is de realisatie iets hoger dan begroot. In 2020 zijn diverse projectsubsidies ontvangen, voornamelijk SKNL, die niet in de begroting waren voorzien.

Op baten van andere organisaties zonder winststreven zijn bijdragen van vermogensfondsen ontvangen. Het bedrag is hoger dan begroot door een grote bijdrage van het Prins Bernhard Cultuurfonds aan de aankoop van polder Rietveld.

De baten uit erfpacht zijn lager dan vorig jaar omdat in 2019 een extra bate door een afkoop erfpacht is ontvangen (294k).

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Het project Hoge Kampse Plas is in 2020 afgerond. Daardoor zijn er geen baten meer ontvangen.

De houtverkoop is hoger dan begroot door baten uit houtverkoop uit een project.

De baten uit Verhuur vergaderzalen en vakantiewoning zijn fors lager dan begroot en lager dan vorig jaar. Dit komt door de sluiting van alle vergaderzalen gedurende het grootste deel van het jaar vanwege de corona maatregelen.

Ditzelfde effect is zichtbaar bij Omzet winkel en infocentra; de infocentra en het Winkeltje Oostbroek waren vrijwel het hele jaar gesloten. Ook de baten uit vergunningen en toestemmingen, en excursies en evenementen zijn fors lager dan begroot en lager dan vorig jaar vanwege de corona maatregelen. In totaal is het effect voor bovengenoemde posten gezamenlijk -182k ten opzicht van begroting, en -143k ten opzichte van vorig jaar.

De post Overige baten is te hoog begroot. De baten in 2019 waren fors hoger door ontvangst van een bate voor omvorming hoogwaardige landbouwgrond naar natuur (1.555k).

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2020 – LASTEN

Verwerving	Werkelijk 2020	Begroot 2020	Werkelijk 2019
Aankopen	2.590.497	1.000.000	707.719
Personele lasten	23.673	25.397	22.910
Bijkomende kosten verwerving	42.276	50.000	44.707
	2.656.446	1.075.397	775.336

In 2020 zijn percelen in de polder Rietveld bij Woerden aangekocht.

Sinds 2019 wordt voor aankopen een standaard bedrag van 1.000.000 euro begroot, om uitdrukking te geven aan de ambitie uit het meerjarenbeleidsplan om actief te verwerven. Het begrote bedrag is geen target of minimaal of maximaal budget.

Beheer gebieden en Openstelling	Werkelijk 2020	Begroot 2020	Werkelijk 2019
Personele lasten	1.434.549	1.480.317	1.472.880
Inhuur	156.568	133.500	82.320
Uitbesteed werk	919.215	909.100	974.904
Eigen kosten materiaal	141.685	155.000	111.072
Infocentra en kosten inkoop winkeltjes	85.775	124.700	135.338
Vaste lasten	58.053	25.000	46.399
Wagenpark	74.464	70.500	96.640
ICT	34.456	61.500	42.261
Overige kosten	65.941	97.750	43.209
	2.970.705	3.057.367	3.005.023

Realisatie 2020:

Onder inhuur zijn kosten gemaakt voor de vaste jaarlijkse inhuurkosten voor de rentmeestertaken en een medewerker Terreinbeheer, voor het opstellen van een waterbeheervisie en een risicoinventarisatie arbeidsmiddelen, en voor monitoring.

Onder vaste lasten vallen o.a. de waterschapslasten en huur van een werkschuur en schuur in Amerongen.

De ICT kosten bestaan uit kosten voor het terreinbeheersysteem CMSi.

Realisatie versus Begroting en Realisatie 2019:

De personele lasten zijn lager dan begroot en lager dan vorig jaar door personele wisselingen binnen de afdeling Terreinbeheer. De kosten voor infocentra en inkoop winkeltjes zijn lager dan begroot doordat de infocentra en winkeltjes het grootste deel van het jaar gesloten waren. De vaste lasten van de infocentra liepen natuurlijk wel door.

De post Vaste lasten is te laag begroot.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2020 – LASTEN

<i>Omzet infocentra (x 1.000 euro)</i>	<i>Realisatie 2020</i>	<i>Begroting 2010</i>	<i>Realisatie 2019</i>
Omzet	48	125	114
Inkoopkosten	30	80	76
Netto baten	18	45	38

Instandhouding gebouwen	Werkelijk 2020	Begroot 2020	Werkelijk 2019
Personele lasten	449.130	461.860	430.772
Inhuur	98.054	226.000	220.064
Onderhoud - uitbesteed werk	387.953	390.000	367.815
Onderhoud- eigen kosten materiaal	66.080	60.000	72.389
Vaste lasten	187.832	270.000	208.417
Overige kosten	22.443	24.500	31.128
	1.211.492	1.432.360	1.330.585

Realisatie 2020:

Onder Inhuur zijn o.a. kosten gemaakt voor juridische ondersteuning (62k).

Realisatie versus Begroting en Realisatie 2019:

Er is in 2020 minder inhuur geweest dan begroot (-128k). Dit zit hem met name in de inhuur voor projecten; meerdere projecten zijn in 2020 vertraagd, vnl. door vergunningverlening en bezwaarprocedures.

De vaste lasten zijn lager dan begroot (-83k). Dit komt voornamelijk door OZB en andere gemeentelijk heffingen die een wat grillig kostenpatroon vertonen.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2020 – LASTEN

Draagvlak	2020	2020	2019
Personele lasten	219.563	221.985	230.157
Vrijwilligers	68.692	85.350	96.735
Publiciteit en communicatie	131.573	175.000	131.558
Overige kosten			9.246
Totaal	419.828	482.335	467.696

Realisatie versus Begroting en Realisatie 2019:

Door de corona maatregelen kon een groot deel van de vrijwilligers het grootste deel van het jaar geen werkzaamheden voor Utrechts Landschap uitvoeren. Dit leidde tot lagere kosten voor vrijwilligerskleding en declaraties.

De kosten voor Mijn Utrechts Landschap en de website vielen lager uit dan begroot. De kosten zijn wel in lijn met vorig jaar.

Strategie	Werkelijk 2020	Begroot 2020	Werkelijk 2019
Personele lasten	199.570	203.203	191.885
Inhuur	58.074	37.500	19.217
Totaal	257.644	240.703	211.102

Realisatie versus Begroting en Realisatie 2019:

In 2020 is het ULLab binnen Utrechts Landschap van start gegaan. Deze kosten waren in de begroting nog niet voorzien.

ULLab is een broedplaats binnen Utrechts Landschap waar nieuwe verdienmodellen worden onderzocht en ontwikkeld, en waar strategieën en praktische ideeën kunnen ontstaan die verbinding leggen met nieuwe partners en nieuwe doelgroepen. ULLab biedt ruimte voor onderzoek en innovatie, om de toekomst van Utrechts Landschap te versterken.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2020 – LASTEN

Projecten	Werkelijk 2020	Begroot 2020	Werkelijk 2019
Projecten NPL voorgaande jaren	762.386	307.000	166.424
Overige projecten voorgaande jaren	329.063	0	244.783
Restauratie park Over-Holland	10.083	200.000	295.444
Projecten NPL, nieuw	505.378	755.000	300.550
Overige projecten, nieuw	121.873	280.000	307.931
Totaal	1.728.784	1.542.000	1.315.132

In 2020 kwam aanvullende subsidie beschikbaar voor NPL project de Bunzing. Daardoor kon dit grote herinrichtingsproject in 2020 voor een groot deel uitgevoerd worden.

De restauratie van park Over-Holland ligt nog steeds stil door lopende rechtszaken. In 2020 is wel een veiligheidssnoei uitgevoerd.

In 2020 werden 16 projecten uit 2020 en voorgaande jaren afgerond waaronder restauratie banken Zeisterbos, verbetering kwaliteit Juliusput, restauratie baronburg Houdringe, en realisatie van een vleermuisvoorziening.

Wervingskosten	Werkelijk 2020	Begroot 2020	Werkelijk 2019
Personele lasten	146.581	145.726	141.803
Inhuur	97.483	115.000	44.296
Eigen kosten materiaal	159.132	166.250	121.360
Totaal	403.197	426.976	307.459

Realisatie 2020:

De totale wervingskosten bedragen 4% van de totale lasten. Dit is onder de grens van 5% die door de organisatie is vastgesteld, conform de richtlijnen van het CBF.

Realisatie versus Begroting en Realisatie 2019:

De kosten voor inhuur en eigen kosten materiaal zijn hoger dan vorig jaar doordat in 2019 door wisselingen in de personele bezetting een aantal acties en campagnes in de fondsenwervingsplanning niet of deels waren uitgevoerd.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2020 – LASTEN

Kosten beheer en administratie	Werkelijk 2020	Begroot 2020	Werkelijk 2019
Personele lasten	564.352	552.708	659.517
Overige personeelskosten	104.609	136.250	111.449
Inhuur	65.069	64.000	92.892
Huisvestingskosten	86.100	95.500	88.579
ICT/telefonie	163.080	170.000	168.197
Wagenpark	40.021	60.500	13.232
Overige kosten	93.078	108.500	100.572
Lidmaatschappen/contributies	64.915	75.000	70.528
Afschrijvingskosten	55.955	88.650	57.143
Buitengewone lasten	1.086		23.680
Uren doorbelast aan SDUM	-187.439	-210.000	-219.012
Uren doorbelast aan SKL	-64.212	-35.000	-21.787
Totaal	986.614	1.106.108	1.144.990

Realisatie 2020:

Onder Overige personeelskosten zijn o.a. kosten geboekt voor opleiding (23k), personeelsbijeenkomsten en -uitjes (6k), arbovoorzieningen (23k), en salarisadministratie en werving en selectie (21k).

Onder Inhuur zijn o.a. kosten gemaakt voor inhuur tijdelijk HR adviseur en ondersteuning hoofd bedrijfsvoering (23k), (arbeids-)juridisch advies (6k) en accountantscontroles (33k).

Huisvestingskosten betreffen vnl. schoonmaak (50k) en beveiliging (17k).

Overige kosten betreffen o.a. portokosten (21k), kopieerkosten (15k), overlegkosten (8k) en verzekeringen (33k).

De buitengewone lasten betreft een correctie over voorgaande jaren van baten uit een erfpachtcontract.

De totale kosten Organisatiebeheer en administratie bedragen 9% van de totale lasten. Dit is onder de grens van 15% die door de organisatie is vastgesteld, conform de richtlijnen van het CBF.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2020 – LASTENRealisatie versus Begroting en Realisatie 2019:*Totale personele lasten*

De totale personele lasten (van alle doelstellingen samen) bedragen 3.079k. Begroot was 3.055k. De personele lasten zijn hoger dan begroot door eenmalige vergoedingen voor waarneming en compensatie invoering nieuwe functiehuis.

De totale personele lasten vorig jaar bedroegen 3.157k. De personele lasten in 2020 zijn lager doordat in 2019 een ontslagvergoeding is uitgekeerd, en door personele wisselingen in 2020.

Aan opleiding is in 2020 bruto 37k uitgegeven (tegen 59k in 2019). Dit is 1,2% van de totale personele lasten. Dit is minder dan in voorgaande jaren door de beperkingen van de corona maatregelen.

Personele lasten op doelstelling Kosten beheer en administratie

De personele lasten zijn lager dan vorig jaar door verschuiving van personeel naar doelstelling Beheer en Openstelling (25k) en ULLab (17k), en doordat in 2019 een transitievergoeding is uitgekeerd.

De overige personele lasten zijn lager dan begroot doordat in deze post een extra budget voor organisatieontwikkeling was voorzien (50k). Dit budget is deels ingezet voor ULLab en is in de realisatie daarom geplaatst onder doelstelling Strategie.

De kosten voor Wagenpark en Afschrijvingen zijn te hoog begroot.

Door een teruggave (5k) vanuit Landschappen NL van een deel van de samenwerkingsbijdrage aan Landschappen NL zijn de Lidmaatschapskosten iets lager dan begroot.

De doorbelaste uren SDUM zijn lager dan begroot en lager dan vorig jaar door minder personele inzet op Openstelling en Draagvlak voor de molens. De doorbelaste uren SKL zijn hoger dan begroot en hoger dan vorig jaar door intensieve inzet van eigen personeel UL voor de renovatie van de brugwachterswoning van kasteel Loenersloot.

	Werkelijk 2020	Begroot 2020	Werkelijk 2019
Saldo financiële baten en lasten			
Rentebaten	40.947	42.000	118.613
Bruto dividenden	65.406	30.000	59.197
Koersresultaten	210.287	120.000	743.547
Financiële lasten	-106.329	-48.000	-47.544
Totaal	210.311	144.000	873.813

Realisatie 2020:

De financiële lasten bestaan uit bank- en beleggingskosten (21k), negatieve rente over banktegoeden (10k) en de rentelast voor de oprenting van de terugkoopverplichting erfpacht (75k).

Realisatie versus Begroting en Realisatie 2019:

De rentebaten zijn lager dan vorig jaar door de inmiddels negatieve marktrenten op spaarrekeningen.

Door goede koersresultaten zijn de financiële baten hoger dan begroot.

In de begroting 2020 was in de financiële lasten nog geen rekening gehouden met uitgifte in erfpacht van een aantal panden in 2019.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING BEZOLDIGING (GEWEZEN) TOPFUNCTIONARISSEN EN TOEZICHTHOUDERS

Beloning, belastbare onkostenvergoedingen en beloningen betaalbaar op termijn voor alle leden van de Raad van Toezicht bedroegen in 2020 0 euro.

Functie(s)	Aard van de functie	Naam	Beloning	Belastbare vaste en variabele onkostenvergoeding	Werkgeversdeel van voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn	Datum aanvang dienstverband in het boekjaar	Datum einde dienstverband in het boekjaar	Omvang dienstverband (in FTE)
<i>Raad van Toezicht</i>								
Voorzitter	topfunctionaris	M. Kortbeek		nihil				n.v.t.
Lid	topfunctionaris	P. Snikkers		nihil				n.v.t.
Lid	topfunctionaris	N.J. de Vries		nihil				n.v.t.
Lid	topfunctionaris	A.A. Swinkels		nihil				n.v.t.
Lid	topfunctionaris	A. van Gellicum		nihil				n.v.t.
Lid	topfunctionaris	H. Runhaar		nihil				n.v.t.
Lid	topfunctionaris	A.M.A. Pennarts-Pouw		nihil				n.v.t.
Lid	topfunctionaris	A.B. Kingma		nihil				n.v.t.

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

In 2020 hebben zich geen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen voorgedaan.

Bezoldiging directie

De Raad van Toezicht heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het beleid wordt periodiek geactualiseerd.

Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt de stichting de Regeling beloning directeuren van goede doelen Nederland (GDN) ten behoeve van besturen en raden van toezicht. (zie www.goededoelennederland.nl).

De regeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen. De weging van de situatie in 2020 is niet gewijzigd ten opzichte van 2019.

Het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijtellings, de werkgeversbijdrage pensioen, de pensioencompensatie en de overige beloningen op termijn vallen binnen het in de regeling opgenomen maximum bedrag. De belaste vergoedingen/bijtellings, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn stonden bovendien in een redelijke verhouding tot het jaarinkomen.

Goede Doelen Nederland – Regeling beloning directeuren, 1 januari 2020

Toepassing binnen Utrechts Landschap, december 2020.

Takenpakket directeur-rentmeester bestaat uit het geven van de dagelijkse leiding aan de drie stichtingen het Utrechts Landschap, de Utrechtse Molens en Kasteel Loenersloot.

<i>Blz.</i>	<i>Criterium</i>	<i>UL</i>	<i>Valt in categorie</i>	<i>Bijbehorende score</i>
5	Directe bestedingen	Omzet ordegrrootte: 5-10 mio euro	III (maar aan ondergrens)	110
	Reserves en fondsen	Ca 20 mio euro	I	10
	Werknemers/vrijwilligers	Werknemers ca 50 fte Vrijwilligers ca 750 x 3 uur per week = ca 60 fte	II	50
6	Complexiteit	Uitvoeringsorganisatie	Volledige uitvoerende organisatie (natuurbeheer wordt concreet genoemd)	145
7	Aansturing vanuit koepel	Zelfstandig opererend	Zelfstandig opererend	80
	Toezicht op directie	toezichthoudend orgaan heeft uitsluitend toezichthoudende rol	Beleidsbepalend	80
8	Directiemodel	Eenhoofdige directie	Geen reductie	100% van de score

Totaalscore: 475

Bijbehorend maximaal jaarinkomen per 1 juli 2020: I= 141.765 euro

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

BEZOLDIGING DIRECTIE

Naam	S.G. van Dockum
Functie	directeur-rentmeester

Dienstverband

aard (looptijd)	Onbepaalde tijd
uren	37
parttime percentage	100
periode	01/01-31/12

Bezoldiging (EUR)**Jaarinkomen**

brutosalaris	113.616
vakantiegeld	9.089
eindejaarsuitkering, 13e/14e mnd	0
variabele jaarinkomsten	0

Totaal jaarinkomen	122.705
---------------------------	----------------

Toegestaan maximaal jaarinkomen (BSD score 475)	141.765
--	----------------

SV lasten (werkgeversdeel)	10.329
Belastbare vergoedingen/bijtellingsen	0
Pensioenlasten (werkgeversdeel)	26.531
Overige beloningen op termijn	0
Uitkeringen beëindiging dienstverband	0

Totaal bezoldiging 2020	159.565
--------------------------------	----------------

Totaal bezoldiging 2019	150.251
-------------------------	---------

Het jaarinkomen van de directeur (in loondienst) blijft binnen het maximum van EUR 141.765 (1 FTE/12 mnd) volgens de Regeling beloning directeuren van goede doelen ten behoeve van besturen en raden van toezicht. Voor een toelichting op het beleid en de uitgangspunten voor de directiebezoldiging verwijzen we naar de website www.goededoelennederland.nl

Ook het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijtellingsen, de pensioenlasten, de pensioencompensatie en de overige beloningen op termijn samen, blijven binnen het in de regeling opgenomen maximum van 168.893 euro.

Voor identificatiedoeleinden**STOLWIJK**
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

Ondertekening jaarrekening door de Raad van Toezicht en het Bestuur

Namens de directie op 4 juni 2021

S.G. van Dockum, directeur-bestuurder

Namens Raad van Toezicht op 4 juni 2021

drs. M. Kortbeek, *voorzitter*

ir. N.J. de Vries

drs. A.A. Swinkels

ing. A. van Gellicum MRE MRICS

prof. dr. H. Runhaar

A.M.A. Pennarts-Pouw

drs. A.B. Kingma, rc

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.⁷⁸

OVERIGE GEGEVENS**Voorstel resultaatbestemming**

Het saldo van baten en lasten over 2020 wordt verwerkt overeenkomstig onderstaand opgenomen overzicht in de reserves en fondsen.

Bestemming resultaat x1.000 euro	1-1-2020	dotatie	onttrekking	31-12-2020
- Continuïteitsreserve	3.571	333	0	3.905
- Reserve terugkoop erfpacht	8.671	303	0	8.974
- Reserve aankopen	1.527	772	2.256	43
- Bestemmingsreserves overig	876	0	27	849
- Bestemmingsreserve voorfin. activiteiten	1.764	0	29	1.734
- Fondsen beheer	3.006	38	29	3.015
- Fonds project Rodem	59	0	49	10
- Fonds bijdrage Postcodeloterij	1.324	938	938	1.324
- Fondsen op Naam	73	1	0	74
Totaal	20.871	2.386	3.328	19.929

Vaststelling en goedkeuring jaarrekening

De Raad van Toezicht heeft de jaarrekening 2020 goedgekeurd in haar vergadering van 4 juni 2021.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

De controleverklaring van de onafhankelijke accountant bij de jaarrekening is opgenomen op de navolgende pagina's.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de Raad van Toezicht van Stichting Het Utrechts Landschap

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2020 van Stichting Het Utrechts Landschap te De Bilt gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Het Utrechts Landschap per 31 december 2020 en van het resultaat over 2020 in overeenstemming met de RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2020
2. de staat van baten en lasten over 2020; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Het Utrechts Landschap zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast onze jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- het verslag van de raad van toezicht;
- de overige gegevens;
- de bijlagen.

Wij zijn op grond van onderstaande werkzaamheden van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag, het verslag van de raad van toezicht, de overige gegevens en de bijlagen in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Instellingen.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directeur-bestuurder en de raad van toezicht voor de jaarrekening

De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Instellingen. In dit kader is de directeur-bestuurder verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directeur-bestuurder noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directeur-bestuurder afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directeur-bestuurder de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directeur-bestuurder het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de stichtingsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De directeur-bestuurder moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar stichtingsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directeur-bestuurder en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de directeur-bestuurder gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar stichtingsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amstelveen, 4 juni 2021

Stolwijk Registeraccountants & Belastingadviseurs B.V.

w.g. S.W.J. Stolwijk MSc RA

Toelichting bestedingen	Doelstellingen					Wervingskosten	Kosten beheer en administratie	Totaal 2020	Totaal 2019
	Verwerving	Beheer gebieden en Openstelling	Instandhouding gebouwen	Draagvlak	Strategie				
2020									
LASTEN									
Subsidies en bijdragen									
Afdrachten									
Aankopen en verwervingen	2.621.515							2.621.515	727.651
Kosten materiaal primair proces		134.642	311.197	679			-528	445.990	639.552
Uitbesteed werk		1.621.376	529.157		2.495			2.153.028	1.583.705
Publiciteit en communicatie		37.905		263.441	3.454	112.759	2.746	420.304	472.111
Personeelskosten	23.673	1.468.756	444.906	216.780	162.888	146.581	464.747	2.928.332	3.020.992
Huisvestingskosten		104.101	8.069				86.512	198.682	214.430
Kantoor- en algemene kosten	11.258	981.081	229.638	11.864	24.156	63.995	485.936	1.807.929	1.817.588
Afschrijvingen en rente		1.889					55.955	57.844	57.615
	2.656.446	4.349.750	1.522.967	492.764	192.993	323.336	1.095.367	10.633.624	8.533.644

Bovenstaand overzicht is opgenomen in lijn met de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving 650. De kolom Begroting is niet vergelijkbaar in te vullen omdat de begrotingssystematiek niet op dit overzicht aansluit.

De cijfers in dit overzicht zijn een directe export uit de boekhouding. De totalen per doelstelling kunnen afwijken van de gerapporteerde totalen per doelstelling in de toelichting op de staat van baten en lasten omdat bij het samenstellen van de jaarrekening incidentele posten aan een andere doelstelling worden toegekend (bijvoorbeeld Projecten, personeelslasten).

tabel volgens Richtlijn Financieel Beheer Goede Doelen - Goede Doelen Nederland

Financiële baten en lasten

(exclusief oprenten erfpacht en bankkosten)

	(x 1.000 euro)	2020	2019	2018	2017	2016
Rentebaten uit spaarrekeningen en deposito's		25	103	102	87	93
Rentebaten uit obligaties		0	0	0	0	0
Rente uit leningen u/g		16	16	16	16	16
Rentelasten		-11	0	0	0	0
Subtotaal rentebaten en - lasten		30	119	118	103	109
Dividend		65	59	46	33	23
Gerealiseerde koersresultaten*		0	0	0	0	39
Ongerealiseerde koersresultaten		210	744	-229	165	
Subtotaal		210	744	-229	165	39
Totaal financiële baten en lasten		306	922	-65	301	171
Af: kosten van beleggingen		3	3	3	2	8
Netto beleggingsresultaat		303	919	-68	299	163
Gemiddeld belegd vermogen in jaar		20.994	19.068	16.300	16.888	16.853
Rendement uit beleggingen		1,4%	4,8%	-0,4%	1,8%	1,0%
Gemiddeld jaarlijks rendement in vijf jaar		1,7%				

* Vanaf 2017 zijn er geen aandelen verkocht. In voorgaande jaren zijn de koersresultaten niet verbijzonderd naar gerealiseerd en ongerealiseerd.

BEGROTING 2021

De begroting 2021 is vastgesteld in november 2020.

Staat van baten en lasten

x 1.000 euro	Begroting 2021	Werkelijk 2020
BATEN		
Baten van particulieren	1195	1555
Baten van bedrijven	150	109
Baten van loterijorganisaties	938	938
Baten van subsidies van overheden	2793	3522
Baten van andere org. zonder winststreven	80	151
Totaal van de geworven baten	5156	6275
 Baten uit bezit	2617	2515
Baten als tegenprestatie voor producten/diensten	870	633
Overige baten	50	59
	3537	3208
Totaal van de baten	8693	9483
 LASTEN		
<i>Besteed aan doelstellingen</i>		
Verwerving	1076	2656
Beheer gebieden en Openstelling	3064	2971
Instandhouding gebouwen	1423	1211
Draagvlak	522	420
Strategie	357	258
Projecten	2400	1729
Totaal van bestedingen aan doelstellingen	8842	9245
 Wervingskosten	452	403
Kosten beheer en administratie	1159	987
	1611	1390
Totaal van de lasten	10453	10635
 Saldo voor financiële baten en lasten	-1760	-1152
Saldo financiële baten en lasten	15	210
Saldo van baten en lasten voor resultaatbestemming	-1745	-942